Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...бриин 21-һээ гарана | № 249 (14269) | 1973 оной октябриин 21, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

МҮНӨӨДЭР—ЭДЭЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

Наталья Ерофеева огородой эдеэгээр консервэ хэдэг Үнэгэтэйн заводто хорёод жэл ажаллана. Консервэ хэхэ технологи һайса шудалһан, үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэн юм. Огородой эдеэ үйлэдбэрилхэ, шанаха харюусалгатай ажал хэдэг. Олон жэлэй туршада һайнаар хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө һаяхан Буряадай АССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан юм. Мүнөө халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. М. Ерофеева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Совет хүнүүдэй хэрэглэмжые бүри болбосоноор, эрилтэнүүдыень хүсэд дүүрэнээр, һайнаар хангагты!

(Агуухэ Октябриин социалис революциин 56-жэлэй ойдо зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан уряануудһаа).

СОВЕТ ХҮНЭЙ ОМОГОРХОЛ

Революциин агуу дуушан гүүлэһэн Владимир Маяковскиин дүлэтэ мүрнүүд манай уужам дэлгэр ороной хүн бүхэндэ мэдээжэ. «Уншагты, атаархагты — би Советскэ ороной эрхэтэнби!» гэһэн үгэнүүд соонь дорюун омогорхол, галта зүрхэнэй мэдэрэл ханхинан зэдэлнэ.

Совет хүн омогорхохол ёһоороо омогорхоно. Түрүүшын социалис гүрэнэй эрхэтэн, граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнуудай дүлэн соогуур гарасаһан сэрэгшэ, түрүүшын колхозуудай буразда татаһан организатор, замбуулиида дэгдэһэн космонавт, арьбан уужам таладаа адуу мал үдхэһэн малшан — ямаршье мэргэжэлэй, хүгшэн залуушье хүн болог, бултадаа гэрэлтэ һайхан коммунизм байгуулжа, дэлхэйн ажалшан арадта аха дүүгэй ёһоор гараа һарбайжа, амгалан тайбанииие тогтоохын түлөө тэмсэлшэ хүн өөрынгөө хэрэгээр, ажал габьяагаараа, баатаршалгаараа омогорхохол ёһоороо омогорхоно.

Зол жаргалта СССР ороной эрхэтэн байһанаараа хүн бүхэн омогорхоходоо, энэ мэдэрэлдээ харюу, тулга болохо өөрын арюун хэрэг, габьяа, баатаршалга хэдэг байха ёһотой бэшүү.

Ажал хэрэгтээ амжалтатай, илалтатай ябаһан хүн хэзээшье сэдьхэл дүүрэн, омогорхол абьяастай ябадаг. Капиталай оронуудтахи ажалшадай байдал хараха болоо һаа, тад ондоо, манай хүнүүдэй ажаһуудалтай жэшэхын аргагүй, тон муу байна ха юм. Хара хотоёо садхаахын түлөө тулижа, зобожо ябаһан баруунай оронуудай үгытэй зүүл, хүдэлмэришэд юугээрээ омогорхохо бэлэй?!

Манай Эхэ орон дотор ажал гээшэ нэрэ хүндын, баатаршалгын хэрэг болоно. Ажал — манай омогорхол. Агуухэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойдо зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан Уряанууд соо иимэ үгэнүүд бии:

«Коммунизм байгуулжа байгаа агуухэ совет арадта алдар соло!

Совет арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо манай буряад арад омог дорюунаар алхалжа, коммунизмын һайхан ордон байгуулхын, юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, оролдожо байна.

Манай республикын ажалшад омбгорхомоор амжалтануудые туйлаһаар. Хаанашье — завод, фабрика, колхоз, совхоздошье ошоходо, түрүү бэрхэ хүнүүд олон, тэдэнэй хэрэгтэ хамсы шуун орожо байха юм. Жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, нилээд олон олдохо. Хэжэнгын совхоздо Бальжит Дамбаевна Цыбикова хонишоноор ажалладаг. КПСС-эй гэшүүн, дүй дүршэлтэй энэ хонишон ажал хэрэгээр омогорхомоор. Суута хонишон Шойдоб Намжилов гэжэ нүхэртэеэ үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ оролдон ажаллажа, жэл бүхэндэ эхэ зуун хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абана, нооһо ехээр хайшална. Ажал хэжэ туршаһан хүнэй омогорхол ехэ гэжэ эндэ хэлэмээр. Шойдоб Намжилов Октябриин Хубисхалай орденоор шагнагдаһан. Һаяхан Бальжит Дамбаевна Ажалай Улаан Тугай орденто хүртэбэ ха юм.

Улаан-Үдын аймагтахи Ивалгын туршалга- үйлэдбэриин ажахыда Гомбоева Бимба Ринчиновна һаалишанаар ажаллана. Энэ хүн ингэжэ хэлэдэг: «Ажал һайнаар хэжэ ябаһан хүн омог дорюун ябадаг юм». Үнэхөөрөөшье, ажал хэрэгтээ үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ хандажа, оролдожо, бүхы юумэ бүтээжэ ябаһан хүнэй һэшхэл сэбэр, һанаан сэлүүн, омог байдаг ха юм. Үнинэй һаалишан Бимба Ринчиновна 1972 оной 9 һарын турша соо үнеэн бүриһөө 3225 литр һү һаагаад байна. Һаяхан Бимба Ринчиновна Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба. Омогорхомоор даа!

Совет хүнэй омогорхол... Энэ омогорхол миин лэ дээрэһээ бууһан зан, хооһон сэдьхэл, хубхай һанаанһаа түрөөгүй. Энэ омогорхол манай совет үеын, шэнэ хүнэй галта зүрхэнэй мэдэрэл болоно. Имагтал СССР орондо түрэһэн, хүмүүжэһэн, агуу Коммунис партиин ударидалга доро ябаһан эрхэтэн бүхэн хүн гээшын бүхы һайн талые шэнгээһэн, ажалшан арадай зол жаргалай түлөө тэмсэжэ, оролдожо ябаһандаа урматай, баяртай, омог дорюун.

Агуу Октябриин һайндэр дүтэлжэ байна. Манай республикын зүг бүхэнһөө баяртай мэдээсэлнүүд ороно. Урганаа һайнаар хуряан абажа, адуу малдаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлдэһэн тухайгаа ажахынууд мэдээсэнэ. 1974 оной түсэбөөр ажаллажа эхилһэн тухайгаа предприятинүүдэй цех, участогуудай хүдэлмэришэд элидхэнэ. Богонихон хугасаа соо, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэйгээ амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл, ажал хаанашье бусална.

Ажал — манай омогорхол! Баатар ажалаараа барилга, заводуудые, заводуудые бодхоожо, уужам таладаа алтан таряа хуряан абажа, һүн далай билтаруулжа, түсэбһөө гадуур продукци үгэжэ ябаһан хүнүүдэй омогорхол тухай ... мүнгөөр бэшэжэ, алдар солыень түүрээн дуудана.

СССР ороной 250 миллион эрхэтэн коммунизмын һайхан ордон бодхоожо байһандаа омогорхолтой. Энэ ордон бодхоожо, агуу Ленин багшын захяа заабари дүүргэжэ байһандань зааханшье һэжэг түрэнэгүй.

Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунис партиин хүтэлбэрээр — коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа!

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ үндэр үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** иимэ хүнүүдые шагнаха:

Григорьева Мария Васильевнае—Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай станогые даагша.

Ефремов Ферапонт Якимовичые — Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха консервын комбинадай слесарь.

Лавренчук Прасковья Ефтмовнае — Улаан-Үдын архиин заводой аппаратчица.

Пержанова Серафима Улахановнае — Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай мастер.

Степанова Надежда Ивановнае — Улаан-Үдын һүнэй комбинадай цехэй бригадир.

Чебунин Лазарь Ивановичые — Тарбагатайн кондитерска фабрикын хүдэлмэришэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной октябриин 19.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ХУДАЛДАХА ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ ХЭР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1973 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 16-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн	Нооһон
Баунтын	104	90	—	—
Ахын	92	100	—	110
Яруунын	82	97	—	105
Кабанскын	80	89	62	—
Захаминай	79	96	—	100,9
Хориин	76	97	137	100,5
Прибайкалиин	76	78	—	—
Хойто-Байгалай	71	130	—	—
Хэжэнгын	70	95	—	103
Хяагтын	70	74	131	94
Баргажанай	69	93	105	115
Улаан-Үдын	69	78	90	106
Түнхэнэй	68	94	105	100
Бэшүүрэй	66	75	125	99
Загарайн	63	72	294	93
Сэлэнгын	62	86	—	99
Зэдын	60	87	91	89
Мухар-Шэбэрэй	59	76	93	85
Хурамхаанай	58	106	—	105
Республика бүхыдөө	70	85	91	97

Жэлэй үнгэрһэн юһэ һара соо республикын колхоз, совхозууд гүрэндөө хамта 37.359 тонно мяха тушаагаа, худалдаа гэхэ гү, али жэлэй түсэбые 70 процент дүүргээд байна. Харин нёдондо энэ үедэ ажахынууд 39.531 тонно мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаад байгаа. Энэ жэлдэ Зэдын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын аймагууд нёдондоной энэ үеынхиһээ мяха багаар худалдаа. Республика соогоо гансал Баунтын аймаг мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Бүхы дээрээ колхоз, совхозууд үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, сагаан эдеэ гүрэндөө зарим тэды ехээр худалдабашье, олохон аймагууд юһэ һарынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. Жэлэй түсэбэй ёһоор ажахынууд бүхыдөө 121 мянган тонно һү худалдаха аад, мүнөө бэлэдхэлэй пунктда 102,5 мянган үлүүтэй тонно һү тушаажа, түсэбөө 85 процентдэ хүргэбэ.

Тингэбэшье энээгээр һанаагаа амарха үндэһэн үгы. Хэрбээ нёдондо юһэ һара соо республика дотор үнеэн бүриһөө 1.464 килограмм һүн һаагдаһан байбал, энэ жэлэй юһэ һарада 1.404 килограмм һаагдаа. Илангаяа Загарайн, Бэшүүрэй, Зэдын, Хяагтын аймагуудай ажахынууд нёдондонойхидо орходоо үнеэн бүриһөө 100 гаран килограммаар бага һү һаагаад байна. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд нёдондо 9 һарада үнеэн бүриһөө 1 551 килограмм һү һааһан байбал, мүнөө миил 1.353 килограм һү абаа.

Намар тээшэ, август, сентябрь һарада олохон ажахынууд һү һаалияа ехээр доошолуулаа. Хэрбээ сентябриин һүүлшын 15 хоногто бүхыдөө 4.935 тонно һүн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаһан һаа, октябриин үнгэрэгшэ 15 хоногто 3.955 тонно гэхэ гү, али аяар 100 шахуу тонноор бага һүн худалдагдаа. Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Бэшүүрэй, Хяагтын аймагууд нёдондонойхидо орходоо һү багаар худалдаһан мүртөө, һүүлэй 15 хоног соо сагаан эдеэ тушаалгаяа үшөөл доошонь оруулаа. Зэдын аймагай ажахынууд сентябриин һүүлшын хахадта гүрэндөө 445 тонно һү тушааһан аад, октябриин үнгэрһэн 15 хоног соо оройдоол 343 тонно һү бэлэдхэлэй пунктда оруулба.

Һүүлэй үедэ Улаан-Үдын, Баунтын аймагуудһаа бэшэн хуу һү худалдалга, тушаалгаяа доошолуулаа.

Жэлэй дүүрэтэр үлэһэн хоёр һара хахад соо эршэмтэй шангаар хүдэлжэ, табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо худалдаха, тушааха түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгэдөөрөө оролдохо болоно.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДӨӨ БЭЛДЭНЭ

Хориин совхозой гурбадахи отделениин ажалшад ниитын адууһа малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула, бүхы оролдолгоёо гаргажа байнхай. Таряалан дээрэ хүсэтэ комбайн, машинын абланай үшөө таһалдаагүй байхада, малшад энэ харюусалгатай ажалаа хаһа саглань, һайн шанартайгаар дүүргэхые оролдоно.

Отделени тэжээл бэлэдхэхэ даабарияа амжалтатай бэелүүлэнхэй. Хараалһанан ёһоор 7300 центнер үбһэ бэлэдхэжэ абаха байбал, коллектив 8400 центнер һайн шанартай үбһэ соможо абаа. Гектар бүриһөө 15,7 центнер ургаса эндэ хуряагдаа. Заха гэжэ газарта Бато-Цырен Доржиевай даадаг звено 167 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 19,4 центнер үбһэ хуряажа абаба.

Тус отделени зелёнкоёо хараалһан сагтаа хуряажа дүүргэбэ. 444 гектарта таригдаһан зелёнко хуряалгада оньһожоруулагдамал звено хүдэлжэ гараа. Механизаторнууд Жамбал Егнинов, Пунсык Батуев болон бусад хамта хүдэлдэг нүхэд сооһоо онсо шалгараа.

Мүнөө үедэ малай үбэлжөөндэ тэжээл зөөхэ хүдэлмэри түлэг дундаа. Хонидой фермэнүүдые заһабарилха, дулаалха хүдэлмэри эмхидхэгдэжэ, муудаһан хашаа хорёонуудые, малшадай байха гэр һэльбэгдэнэ, шэнэлэгдэнэ. Александр Дондоковой хүтэлбэрилдэг бригада энэ хүдэлмэри дүүргэнэ. Хонишод Лхамажап Далаева, Худагта Цырендоржиева гэгшэдэй байра үбэлжэлгэдэ түгэс бэлдэгдээ.

— Мүнөө үедэ отделениин түрүү хонишон Карп Тангановай үбэлжөөндэ заһабарилга хэгдэжэ байна, — гээд Улаан-Одоной отделениие эрхилэгшэ Резван Бариев манда хөөрэбэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Хори.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1973 оной октябриин 15-найнгаа Указаар Буряадай АССР-эй Габьяата модошон гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ бии болгобо.

Ой модоной ажахынуудта, леспромхозуудта, ойн ба үрэ жэмэстэ питомнигуудта, колхоз, совхозуудта, эрдэмшэнжэлэлгын, ой модоной эсхэмжэлгын ба бусад эмхинүүдтэ, ой модоной ажахын хэрэгые эрхилхэ эмхи зургаануудта мэргэжэлээрээ 10-һаа доошо бэшэ жэлэй турша соо ажаллахадаа, ой модоной ажахы хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай байһан үндэр мэргэжэлтэй модошодто Буряадай АССР-эй Габьяата модошон гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум олгохо байна.

Аймагай, районой ба городой (республиканска мэдэлэй городуудай) ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, Буряадай АССР-эй Ой модоной ажахын министерствын, республикын «Бурятмежколхозлес» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй зууршалгаар Буряадай АССР-эй Габьяата модошон гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохо. Ой модоной, саарһанай ба модо болбосоруулгын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой һанамжа эдэ зууршалганuудта хабсаргагдаха ёһотой.

Захиргаанай, партийна, профсоюзай ба ниитын бусад эмхинүүдэй Буряадай АССР-эй Габьяата модошон гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай зууршалгануудые аймагуудай, районуудай ба городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй үмэнэ табихадань, эдэнь энэ асуудалаар дурадхалнуудаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ эльгээхэ байна.

Нүхэр А. Н. Косыгин Каир ошоод ерэбэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин октябриин 16-һаа 18 болотор Каирта байжа, Арабай Египет Республикын Президент А. Сададтай уулзажа хөөрэлдөө.

Октябриин 19-дэ нүхэр А. Н. Косыгин Москвагаа бусажа ерэ.

(ТАСС).

Эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэ зорюулагдана

Октябриин 19-дэ Москвагай Союзуудай Байшангай ... залда эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулһан баярай суглаан болоо.

Табан жэлэй гурбадахи ... түс һалбариин ажалшадай хүдэлмэри тухай СССР-эй Мяханай ба һүнэй промышленностиин министр С. Ф. Антонов элидхэл хэбэ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев, СССР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министр В. П. Леин, КПСС-эй ЦК-гай, министерство болон зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд суглаанда хабаадалсаа.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэг нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

(ТАСС-ай корр.).

Ортенсия Альенде—Москвагай айлшан

Сэрэгэй хархис этэгээдүүдээр алагдаһан Чилиин Президент Сальвадор Альендиин һамган Ортенсия Бусси де Альенде Чилиин арадта хэтэшэгүй ехэ хохидол тохёолдуулһан сэрэгэй хунтын буһалгаанай гэршэнь болоһон байна. Уйдхар гашуудал энэ эрэлхэг зоригто эхэнэрэй зоригые мохоогоогүй, тартаа буу барижа, баатарлигаар алдалан унаһан Президентын хэрэгые мүнөө үргэлжэлүүлжэ байна. Тиин Ортенсия Альенде Чилиин арадай бүхы революционно дайшалалтануудые шуһата хашалта харшалалтаар үгы хэхые һэдэжэ байһан Чилиин хархис этэгээдүүдэй дура зоргоороо аашалалга тухай дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүн зондо хөөрэжэ үгэнэ.

Ортенсия Альенде октябриин 19-дэ Москва ерээ.

— Советскэ Союз ерэһэндээ зүрхэ сэдьхэлээ ехээр хүдэлэнгиб. Президент Сальвадор Альендитэй ерэһэн һээмни хойшо жэлшье үнгэрөөгүй байна, — гэжэ айлшан угтажа байһан журналистнуудта хэлэбэ. Социализмын түрүүшын ороной дэмжэлгэ болон туһаламжые Чилиин арад хэзээдэшье мартахагүй юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Мүнөө Чилидэ сэрэгэй хунта эрхэ сүлөө болон бүхы демократическа дайшалалтануудые усадхан һалгаагаад, фашис ёһо гуримһаа дутуугүй гурим тогтоожо байна гэжэ Ортенсия Альенде хэлэбэ.

Болгарида профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ һаяхан үгэ хэлээб, гэжэ айлшан мэдээсэбэ, энэ конгресс дээрэ бүхы дэлхэйн ажалшадай түлөөлэгшэд Чилиин арадай тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлээ. Мүнөө Ортенсия Альенде октябриин 25-да Москвада нээгдэхэ эб найрамдалда эрмэлзэдэг хүсэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгрессэй хүдэлмэридэ хабаадалсахые уригданхай.

(ТАСС).

КУБАНИИН ТАРЯАШАДАЙ АМЖАЛТА

Табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ орооһо болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилдэг, бэлэдхэдэг болохын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө үүсхэһэн Краснодарска хизаарай хүдөө ажахын ажалшад ороoһо таряа гүрэндэ худалдаха талаар абаһан үндэр социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Тиин Кубаниин таряашад 4 102 мянган тонно гэхэ гү, али 250 миллион пүүдһээ ехэ ороoһо Эхэ оронойнгоо амбаарта адхаһан байна. Энэнь арадай ажахын түсэбһөө һураггүй ехэ болоно. Иимэ ехэ ороoһо таряан хизаарта түрүүшынхеэ бэлдэгдээ. Эдеэ хоолой гол культура болохо шэнисэ 3.008 мянган тонно тушаагдаа.

Хизаарта таряанай талмай үргэдхэхэ, кукурузын ургаса дээшэлүүлхэ талаар энэ жэлдэ ехэ хүдэлмэри үнгэргэгдөө. Тиин энээнэй ашаар кукурузын ороoһоной валова суглуулбари дээшэлүүлэгдэжэ, урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехые, 514 мянган тонно кукурузын ороoһо гүрэндэ худалдаха аргатай болоо. Мүн барайгар худалдан абаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Ороoһо таряа гүрэндэ худалдалга үргэлжэлһээр.

Кубаниин таряашадай ажалай амжалта хадаа колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, механизаторнуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, эрдэмтэдэй эршэтэ ажалай үрэ дүн, мүн баһа партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай, совет, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй органуудай ехэ политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ болоно.

Хизаарай промышленна болон транспортна предприятинуудай коллективүүд, Ставрополиин болон Ростовско областиин автотранспортна организацинууд, Совет Армиин автомобильна подразделенинүүд таряа хуряалга үнгэргэлгэдэ, ороoһо таряа бэлэдхэхэ хэрэгтэнь хүдөөгэй ажалшадта ехэ туһа хүргэһэн байна.

Хүдөөгэй ажалшад, партийна, совет болон хүдөө ажахын органууд хээрэ үнгэргэхэ хүдэлмэреэ түргэнөөр дүүргэжэ, ерээдүйн ургасын бата үндэһэ һуури табихын түлөө тэмсэжэ байна.

Ставрополиин хизаарай таряашад социалис уялгануудаа дүүргэбэ

Ставрополиин хизаарай ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, газар таряалангай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, ороoһо таряанай һайн ургаса абажа, ороoһо таряа гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудаа дүүргээд байна.

Хизаарай колхозууд, совхозууд Эхэ оронойнгоо амбаарта 2155 мянган тонно гэхэ гү, али 132 миллион шахуу пүүд таряа оруулба. Эдеэ хоолой, тэжээлэй ороoһо гүрэндэ худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Шара будаа, гэршүүхэ ба кукуруза бэлэдхэхэ түсэблэ дүүргэгдээгүй байна. Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһээр.

Хизаарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд намарай полевой хүдэлмэреэ түгэсхэхэ, малай үбэлжэлгэ эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые 1974 ондо бүри ехээр үйлэдбэрилэн абахын тула оролдолго хүсэлэлгэ гаргажа байна.

УЛЬЯНОВСКА ОБЛАСТИИН ТАРЯАШАДАЙ ИЛАЛТА

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлжэ, Ульяновска областиин хүдөө ажахын ажалшад газар таряалангай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилдэг, бэлэдхэдэг болохын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, энэ жэлдэ һайн ургаса ургуулжа, гектар бүриһөө 24,5 центнер ороoһо абаһан байна. Энэнь гүрэндэ ороoһо таряа худалдаха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга олгоо. 1.412 мянган тонно (86 миллион пүүд) ороoһон Эхэ ороной амбаарта адхагдаа. Нигэнэ арадай ажахын түсэбһөө 538 мянган тонноор ехэ таряа гүрэндөө худалдаба.

Ульяновска областиин таряашадай амжалтанууд хадаа колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй эршэтэ ажалай, мүн баһа партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, совет, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй органуудай политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн мүн.

Областиин хүдөө ажахын ажалшад намарай полевой хүдэлмэринүүдые түргэнөөр дүүргэхэ, малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, газар таряалангай болон мал ажалай бүхы продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэхын түлөө бүхы хүсэлэл оролдолгоёо шэглүүлнэ.

(ТАСС).

Социалис мүрысөөндэ—үргэн дэлисэ

УРМАШУУЛГЫН ХҮСЭН ЕХЭ

Советской ажалшан арад, тэрэ тоодо Хяагтын аймагай бүхы хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө үсэд нэтэрүүгээр тэмсэжэ байнхай. Тиимэһээ ажалшадай энэ тэмсэлые, эдэбхи үүсхэлые зүбөөр ударидан хүтэлбэрилжэ, ажалай бүтээсэ болон үйлэдбэриин ашаг үрэ эрид дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ зорюулха асуудал предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай партийна организацинуудай үдэр бүриин анхаралда абтанхай.

Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ажалшадай дунда социалис хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудта КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство һүүлэй жэлнүүдтэ тон ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. Партиин ЦК-гай, Совет правительствын, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай байгша оной эхеэр баталан абаһан тогтоолнуудай ёһоор манай аймагай промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта барилгын ба транспортын эмхинүүдтэ социалис мүрысөөн шэнэ эршэтэйгээр дэлгэрээ.

Коллектив бүхэнэй партийна, профсоюзай организацинууд социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэжэ, һайнаар хүтэлбэрилхэ, дүнгүүдыень саг соонь согсолхо, үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдтэй сасуулжа ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэбэ. Предприяти, ажахынуудта социалис мүрысөөнэй гурим шэнэлэгдэн харагдажа, хэрэгтэй газартань зохихо хубилалта оруулагдаа һэн. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Тиихэдэ түрүү хүнүүдые моральна талаарнь урмашуулха хэрэгые улам һайжаруулха гэжэ предприяти, ажахынуудай партийна организацинууд тоолоно.

«Пограничный» совхоз — аймагай олон һалбаритай ажахынуудай нэгэн юм. Малшадай бүхэсоюзна социлис мүрысөөндэ энэ ажахынхид эдэбхитэйгээр оролсожо, үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продукци ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохо талаар республика дотороо үнэтэ үүсхэл гаргаа һэн. Нэн түрүүлэн аймагай ажахынуудай малшад энэ үүсхэлыень үргэнөөр дэмжэжэ, мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. «Пограничный» совхозой партком, профсоюзай рабочком малшадай мүрысөө ёһотоор хүтэлбэрилхэ асуудалда ехэ анхарал табидаг болоо.

Тус совхозой малшад, һаалишад, хонишод, гахайшад табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула ехэ тэмсэл эмхидхэһэн юм. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо согсологдодог, тэрэ дороо ажалшадта мэдээсэгдэдэг байгаа. Совхозой малшад абаһан уялгануудаа муу бэшээр бэелүүлжэ шадаа һэн.

Хяагтын совхозой малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон байгаа. Тиигэжэ абаһан уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн аймагай ажахынуудай хэдэн арбаад малшад ССР Союзай орден ба медальнуудаар шагнагдаба.

Аймагтамнай ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика бии юм. Тэрэнэй коллектив түрүү предприятинуудай тоодо оролсоһоор үнинэй. Байгша оной эхеэр тус фабрикын коллектив Сэлэнгын аймагай Гусиноозерск хотын оёдолой фабрикын коллективтэй социалис мүрысөөнэй договор баталһан байгаа. Тиигээд эдэ хоёр фабрикануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мүрысөөн шэнэ удхатайгаар дэлгэрээ һэн. Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын коллектив энэ мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Фабрикын хүдэлмэрилэгшэд абаһан уялгануудаа амжалтатай дүүргэжэ, продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар горитой амжалта туйлана.

Нийтын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын, байгша оной ургаса хуряалгын үедэ аймагай колхоз, совхозуудай ажалшадай дунда социалис мүрысөөн бүри үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Ажахынуудай сабшалан, таряалан дээрэ ногооной, орооһо таряанай муу бэшэ ургаса энэ жэлдэ гараа. Эдэ бүгэдые хараадаа абан, мүрысөөндэ хабаадалсажа, эрхим дүнгүүдые туйладаг үбһэшэдэй звено ба бригадануудые, таряа хуряалгын агрегат болон отрядуудые, мүн түрүү механизаторнуудые моральна талаарнь урмашуулга улам һайжаруулха гэһэн шиидхэбэри КПСС-эй райком абаһан юм. Тус шиидхэбэриин ёһоор аймагай «Ленинэй туг» газетын нэгэдэхи хуудаһанда ажалай алдар солын туг бии болгогдоһон байгаа. Түсэбтэ даабаряа, абаһан социалис уялгаяа амжалтатай дүүргэжэ ябаһан үйлэдбэриин коллективүүдэй ажалай түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ тэрэ туг газетэдэ хэблэгдэхэ зэргэтэй юм.

Аймагай «Ленинэй туг» газетын байгша оной августын 25-най номерто ажалай алдар солын туг түрүүшынхеэ гаргагдаа һэн. Тиихэдэ Хяагтын совхозой механизатор Владимир Александрович Чернояровай хүтэлбэрилдэг үбһэ хуряалгын звеногой хүндэлэлдэ зорюулагдаһан байгаа. «Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин хэды хүшэр байдалда үнгэржэ байгаашье һаа, тус звеногойхид амжалтатай һайнаар ажаллажа байна. Энэ звено ажахы дотороо эрхимлэжэ, 11.300 центнер үбһэ бэлэдхэбэ» гээд тэрэ номерто бэшэгдэһэн байгаа.

Газетын хуудаһанда бии болгогдоһон ажалай алдар солын туг «Родина» колхозой И. Н. Кузьминай, Хүдэриин совхозой М. М. Гуляевай хүтэлбэрилдэг үбһэ хуряалгын звенонуудай хүндэлэлдэ гаргагдаа һэн.

Сентябрь һарын эхеэр аймаг дотор энэ жэлэй таряа хуряалга эхилһэн юм. Энэ шухала хүдэлмэриин түрүүшын табан хоногой дүнгүүдые согсолходо, «Родина» колхозой тракторно-таряан ажалай бригада (бригадирынь нүхэр Алемасов Н. С.) аймаг дотороо эрхимлэжэ гараһан байгаа. Энэ бригада газар таряалан эрхим һайнаар эрхилжэ, үндэр баян ургаса хуряадагаараа бүхы аймаг дотороо мэдээжэ болонхой. Тэрэ бригадын хүндэлэлдэ аймагай газетэдэ ажалай алдар солын туг гаргагдаа һэн.

Имэ тугай барлагдаһан газетэ абажа уншахадаа, ажалшад урмашадаг, баясадаг болонхой. Гадна колхоз болон совхозуудай түб һууринуудта ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалта туйлаһан һаалишад, хонишод, мал адуулагшад, механизаторнууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын тугууд үргэгдэнэ. Энэ хүдэлмэри «Дружба» колхоздо илангаяа һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Таряа хуряалгада шударгыгаар ажаллажа, үндэр бүтээсэ туйлаһан комбайнернууд В. Карповай, В. Цыдыповэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг колхозой түб һууринда үргэгдөө һэн.

Тиихэдэ аймагай түб Хяагта хотын түбэй талмай дээрэ һайн дүнгүүдые туйлаһан колхоз, совхозуудай хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг баһал үргэгдэдэг байха юм. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр Хяагтын совхозой, хоёрдохи кварталай — Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой, гурбадахи кварталай дүнгөөр «Родина» колхозой коллективүүдэй хүндэлэлдэ тиимэ тутууд үргэгдөө һэн.

Аймагай ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэнэй дүнгүүдые согсолхо, түрүү хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха талаар ажахынуудай партийна организацинууд нилээд дүршэлтэй боложо, шэнэ онол аргануудые хэрэглэдэг болоожо байна.

С. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

ОТДЕЛЕНИ ДОТОРОО ШАЛГАРБА

«Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени болон райпрофсожой президиум социалис мүрысөөнэй 3-дахи кварталай үрэ дүн согсолон гаргаа.

Ашаанай станцинуудай дундаһаа Посольско станциин коллектив эгээл һайн үрэ дүн туйлаһан байба. Энэ коллектив ашаа тээхэ кварталай даабарииc 131 процент, ашаа буулгаха даабаряа 137 процент дүүргээ. Вагонуудай миин байха сагые нэгэ часаар хорооһон байна. Коллектив түсэбөөр хараалагдаһан бүхы даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргээ.

Амжалта туйлаһан энэ станциин түмэр замшад отделени ба райпрофсожой дамжуулгын улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

М. САВЕЛЬЕВ.

МҮНӨӨДЭР—ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

КОММУНИС АЖАЛА[Й] ЦЕХ СОО

РЕПОРТА[Ж]

Огородой эдеэгээр, үлир жэмэсээр консервэ хэдэг Үнэгэтэйн заводой коллектив һайн шанартай продукци ехээр үйлэдбэрилэн гаргажа, ажалшадай эрилтые хүсэдөөр хангаха гэһэн хүсэл зорилготойгоор хүдэлжэ байна. Энэ заводой коллектив үнгэрһэн жэлдэ даабариһаа гадуур 54 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаһан юм. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, һайн шанартай продукци гаргаха гэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоод улам габшагайгаар хүдэлнэ.

— Заводоймнай хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн шухала зорилго урдаа табина. Олохон хүдэлмэришэднай энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлжэ шадана. Огородой эдеэгээр, үлир жэмэсээр консервэ хэдэг цехэй коллектив жэлэй эхинһээ амжалтатай һайн хүдэлжэ ябана,— гэжэ тус заводой директор Михаил Григорьевич Сенявин хүдэлмэришэдэйнгөө ажал хэрэгээр омогорхон хөөрэнэ.

Огородой эдеэгээр, үлир жэмэсээр консервэ хэдэг цех соо оробобди. Нэгэдэхи халаанай хүдэлмэришэд һаял ажалаа эхилэнхэй. Капуста, морхооб, хартаабха сэбэрлээд хэршэдэг элдэб зүйлэй оньһон түхеэрэлгэнүүд нэгэ жэгдэхэнээр хүнхинэн, эршээ абажа байнад. Сагаан халаадтай эхэнэрнүүд, залуу басагад оньһон түхеэрэлгэнүүдэйнгээ хажууһаа халташье холодоногүй.

— Манай цехэй хүдэлмэришэд мүнөөдэртөө 8 мянган баанха консервэ хэхэ даабаряа 9 мянганда хүргэхэ гэжэ хэлсээд имэ эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байна. Эдэнэр үгэдөө хүрэхэл байха, — гэжэ тус цехэй начальник О. А. Богидаева найдангяар хэлэжэ байгаа һэн.

Цех соо арюун сэбэр. Дабһалагдаһан капустын, үгэрсын, помидорой үнэр хангалтана. Набтархан хадануудай саанаһаа бултайн гараһан үглөөнэй наран цехэй үргэн сонхонуудаар гэрэл туяагаа сасана. Захагүй үргэн талада ябаһандал досоо тэниглэн зохид болоодхино. Энэ цех соо ажал хэхэдэ ехэл таарамжатай зохид болонхой.

— Ажал хүдэлмэримнай яһала оньһожоруулагдана. Капуста, хартаабха хэршэхэ бүтээсэ ехэтэй оньһон түхеэрэлгэнүүд цех соомнай тодхогдоһон юм. Энэ түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хүдэлгэбэл, бидэ огородой эдеэгээр ехэ продукци хэхэ арга боломжотой болонобди, — гэжэ О. А. Богидаева үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Хүдэр томо бэетэй, дундуур наһанай эхэнэртэй эндэ уулзабабди. Энэмнай огородой эдеэ шанадаг Людмила Георгиевна Мурзина байшаба. Тус цех соо арбан табан жэл хүдэлһэн, заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэниинь энэ хүн болоно. Тэрэ багахан дэбтэр гаргаад юушьеб даа ехэл анхаралтайгаар уншана. Людмила Георгиевна солянка хэхэ зүбшэл заабаритай танилсажа байба ха юм.

100 килограмм холисодо 64 килограмм хартаабха, 16 килограмм капуста, 9 килограмм һархяаг, һонгино, шанагдаһан рис бэшэшье олон юумэ холихо гээд тэрээн соонь бэшээтэй.

Хооһон шэлнүүд ханхиналдаһаар конвейерээр дамжан ерэжэл байна. Залуухан басагад тэдэниие огородой эдеэгээр дүүргээд саашань дамжуулна. Конвейер зогсонгүй хүдэлжэл байна. Эдэнэр энэ хэбээрээ хүдэлжэ байгаа һаа, нээрээшье халаан соогоо нилээд ехэ ажал хэхээр. Энэ конвейерые һаатуулхагүйн тула огородой эдеэ шанагшад оролдосотойгоор хүдэлхэ болоно бшуу. Тиимэһээл Людмила Мурзина Евдокия Татаурова гэгшэд имэ шударгыгаар хүдэлжэ байна ха юм.

— Халаан соогоо 4500—5000 килограмм огородой эдеэ шанажа, даабаряа үлүүлнэбди. Конвейер дээрэ хүдэлдэг басагадые һаатуулхагүйн тула бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди, — гэжэ Л. Г. Мурзина хэлэнэ.

Шанагдаһан огородой эдеэ шэлнүүд соо хубаажа хэхэ гээшэ харюусалга ехэтэй ажал. Энэ ажал хэдэг залуу басагад Наташа Потёмкина, Валентина Спиридонова, Ольга Пахомова гэгшэд ахамад нүхэдһөө жэшээ абажа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Һайн шанартайгаар ехэ продукци гаргаха хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байна.

Эндэ түрүүшүүл олон. Наташа Потёмкина, Валентина Спиридонова гэгшэд Буряадай АССР-эй 5[0] ... лэй ойн хүндэлэлдэ ... уялгаяа бэелүүлһэн ... басагадта коммунис ... ударнигай нэрэ соло... доһон байна.

Үндэр мэргэжэлтэ[й] ... ша бэрхэ хүдэлмэриш[эд] ... шанартай продукци ... үйлэдбэрилэн гаргахы... хаба шадалаа яһала ... Халаан бүриин ... үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ ... коллектив юһэн һары[н] ... риһаа гадуур 204 ... шэл огородой эдеэн... сервэ, 166 мянган ... жэмэсэй консервэ хэ... гаһан байна. Ажа[лай] бүтээсые 12 процент[ээр] ... шэлүүлээ.

Эдэнэр мүнөө ... эдеэгээр, үлир жэ[мэсээр] ... аяар гушаад янзын ... продукци гаргажа, ... ликынгаа ажалшадта ... маална. Үнэгэтэйн з[аводой] ... тамгатай капустын ш... консервэ венигрет, со... варени болон бусад ... эдеэнэй консервэ ма... род, тосхонуудай, хү... тагуудай магазинууд[та] ... жа болохоор юм.

— Мүнөө жэл хар... капуста, морхооб, ... үхэр нюдэ ехээр сугл... бди. Энэмнай ерэхэ ... ургасын гаратар хү... Манай цехэй хүдэлм... оролдоод хүдэлөө һаа... шье ехэ продукци ... байха, — гэжэ цеха... чальник О. А. Богида[ева] ... дэндэ хөөрэнэ.

Эдэнэр байгша оно[й] ... барние декабриин ... дүүргэжэ түсэбһөө ... 20 мянган түхэригэй ... дукци гаргаха гэһэн у... һаяшаг шэнэлбэ. Т... юһэдэхи табан жэлэй ... дахи шиидхэхы жэлэй ... барние декабриин ... дүүргэжэ, түсэбһөө ... 45 мянган түхэригэй ... дукци гаргаха гэһэн ... абаад, эршэмтэйгээр х... байна. Коммунис ажа[лай] ... рэ солотой болоһон ... тив урдаа табиһан зор[илгоёо] ... бодото дээрэнь бэе... дүүрэн арга болом[жо] ... Иигэжэ эдэнэр за... һайндэрөө ажалай бэ... гээр угтажа байһанда[а] ... баяртайнууд.

К. ЖАМЬЯ[Н]...

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ... рантка Н. А. Спири[донова] ... конвейерэй дэргэдэ; ... түрүү хүдэлмэришэд ... Мурзина, Е. С. Тата[урова].

Ц. ЦЫРЕНЖАПО[В]...

ТҮСЭБӨӨ—БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Захааминай аймагай Далахайн совхоз гол түлэб мяха үйлэдбэрилдэг ажахы юм. Байгша ондо тус совхоз 3690 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй. Харин жэлэй түрүүшын юһэн һара соо 2620 центнер эрхим шанартай мяха гүрэндэ тушааха зорилготой һэн.

Абаһан эдэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тула совхозой хүтэлбэрилэгшэд, малшад бүхы арга боломжонуудаа элсүүлжэ эхилээ бэлэй. Нэн түрүүн бэлшээн таргалуулха залуу малай хэдэн гүүртэ эмхидхэжэ, дүй дүршэл ехэтэй, ажалдаа оролдосотой шударгы малшадые табиһан байгаа. Үбһэ тэжээл багаар абтадаг шэмэрүүн уларилтай хада уулата бэлшээринүүдтэ залуу мал түргэн тобиржодог, бэеэ хүсэдэг юм. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энээниие хараадаа абажа, зунай бэлшээриин үедэ имагтал залуу мал бэлшээн таргалуулхаяа хүдөөгэй холын, ара хүбшын бэлшээринүүдтэ олоор гаргадаг заншалтай.

Үнгэрһэн зуншье тиимэ малай хэдэн гүүртэ холын бэлшээринүүдтэ гаргагдаһан байгаа. Һаяхан зунай үедэ холын бэлшээринүүдтэ зуһажа ерэһэн малшадай туйлаһан ажалай үрэ дүнгүүд гаргагдажа, түрүүшүүл тодорбо.

Тэдэнэй дундаһаа Зэдын эхинэй бэлшээридэ зуһаһан совхозой нэгэдэхи классай мастер—малшан Николай Дампиловай гүүртэ онсо шалгарба. Энэ нүхэр Наташа һамгантаяа 156 толгой эрэ хашараг харууһалаа юм. Тиихэдээ тэдэнэр хашарагуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1.160 граммаар нэмээжэ шадаа. Энээнэй ашаар малайнь толгой бүри 335 килограмм шэгнүүртэй боложо, тобир тарганаар гүрэндэ тушаагдаһан байна.

Мүн хара багаһаа мал ажалда хүдэлдэг Ажалай Улаан Тугай орденто Цыремжит Бадмаевагай гүүртын малшад зунай бэлшээриин үедэ һайн амжалта туйлаа. Цыремжит Бадмаева өөрынгөө нүхэр Бадма-Даша Тубановтай 138 толгой эрэ хашараг харууһалхадаа, толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1.145 граммаар нэмээгээ.

Зунай бэлшээриин үедэ оролдосотой шударгыгаар ажаллажа, мянгатанай тоодо оролсоһон малшад энэ совхоздо олон.

Эдэ малшадай зоригжолто ажалай эрхим амжалтануудай ашаар совхоз гүрэндэ мяха худалдаха юһэн һарынгаа түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэнхэй. Энэ үе соо совхоз 754 толгой тарган мал гүрэндэ тушаагаа гэхэ гү, али жэлэй түрүүшын гурбан кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Тиихэдэ тус совхоз гүрэндэ мяха тушааха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7 болотор дүүргэхөөр ... хэй. Гэхэтэй хамт[а] ... табан жэлэй шиид[хэхы] ... бадахи оной даабари ... гэлтэдэ бэлэг болго... гадуур 200 центнер ... рэндэ тушааха гэһ[эн] ... совхозой малшад аба...

Мүнөө совхозой ... лэгшэд ерэхэ 1974 ... рүүшын кварталда ... мяха тушааха түсэб ... хэ тухайгаа бодомж... на. Тиимэһээ 180 ... луу мал шахалгада ... Тэрэ гүүртые ре[спубликын] ... габьяата малшан Ну... ва хүтэлбэрилнэ. Эн... малшад мал шахал... дээшэлүүлэгдэһэн уя... тэрэнээ амжалтатай ... гэхын түлөө үсэд ша... сэжэ эхилбэ.

Ф. ЦЫДЕНЖ...
хүдөө б...

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА СОЦИАЛИЗМЫ...

Физик А. Сахаровай патриотическа бэшэ, олониитэдэ харша ажал ябуулгань, социалис байгуулалтые, КПСС-эй болон Совет гүрэнэй гадаадын, дотоодын политикые хардаха гүрдэхэ гэһэн һэдэлгэнь совет хүнүүдэй, бүхы дэлхэйн түрүү олониитэ зоной зүгһөө гүнзэгы зэбүүрхэлээр угтагдаа. Сахаровай мэдүүлгые, энээгээр дашарамдуулан буржуазна номнолой үүдхэһэн коммунизмда харша, Советскэ Союзда харша кампаниие социалис оронуудай, олон коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хэблэл элишэлжэ, эрид шууд буруушаагаа. Уласхоорондын хархис хүсэнүүд Сахаровай аашануудые ашаглан, уласхоорондын оршондохи һайн хубилалтануудые тогтоохо, эб найрамдалай болон дэбжэлтын хэрэгые буруу харуулха, Советскэ Союзда эсэргүү, дэлхэйн социализмда эсэргүү тэмсэлые шангадхаха гэжэ оролдоно гээд аха дүү партинууд тэмдэглэнэ.

Коммунизмда харша хүсэнүүд имагтал СССР-тэ эсэргүүгээр шэглүүлһэн хорото ябуулгаяа өөрынгөө гол зорилго болгоһониинь тушаан боложо дайралдаһан ушар бэшэ гээд Чехословакиин Компартиин орган газетэ «Руде право» бэшэнэ. Түбхын түрүүндэ энэ юунһээ болооб гэхэдэ, тэдэнэр СССР-эй уласхоорондын нэрэ хүндын улам дээшэлжэ, эб найрамдалта политикын улам ехэ амжалтануудые туйлажа байһандань айна. Сахаров мүнөө буржуазна номнолой эгээл дуратай хүнүүдэй нэгэниинь болонхой. «Хэрбээ баруунай оронууд Кремльһээ баадхагдажа байгаа амгаланаар зэргэ оршолгын условинуудые абабал, ара үбэргүй зэбсэглэһэн Советскэ Союзай урдаһаа хүсэ шадалгүй гансаардан үлэшэхэ юм», — гэжэ тэрэ баруунай журналистнуудта мэдүүлһэн байна. Тиихэдэ «түгшүүрил һулаpуулха тухай хэлсээс һамбаашалан, өөртөө хэрэгтэй хубилалтануудые Москвада туйлажа абагты» гэжэ Сахаров Москвадахи буржуазна газетэнүүдэй корреспондентнүүдээр дамжуулан, баруунай политигуудта заабаришалһан байна.

Коммунис хүдэлөөнэй хүндэ энэрхы сэдьхэлээр хандалгаһаа дулдыдаһан эрхим һайхан зорилгонуудтань харюу болгон, капитализм мүнөө үедэ ямаршье ондоо һайн зорилго угтуулан табижа шадахагүй байна гээд «Руде право» тэмдэглэнэ. Тиимэһээ коммунизмда харша этэгээдүүд Сахаровтал хүнүүдые, социализмые хардаха гүрдэхэ элдэб эсын бүхы эшэ үндэһэнүүдые хэрэглэхэ баатай болоно.

Сахаровай мэдүүлгэнүүд хадаа «гансал Советскэ Союзда харата муухайгаар халдан, тэрэниие хардаһан ябадал бэшэ, харин Советскэ Союзай дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохые, «хүйтэн дайе» һэргээхые уряалһан хорото уряа мүн» гээд ВСРП-гэй орган «Непсабадшаг» газетэ заана. Советскэ байгуулалтые буруушаадаг эмхидэнги үргэн нийтэ зон орон дотор бии байна гэжэ харуулхые коммунизмда харша номнолой хүтэлбэрилэгшэд оролдоно.

«Сахаров тухай хэлэбэл, энэ хадаа үзэл сурталай болон политическэ талаар ушар байдалые ёһотоор ойлгодоггүй төөриһэн хүн гэжэ хэлэхын аргагүй, — гээд, США-гай Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл «Уорлд мэгэзин» гэжэ Америкын журналда толилоһон статья соогоо тэмдэглэнэ. — Эб найрамдалай болон инаглан дурлалгын һайн һайхан общество байгуулха шухала тухай гоё гоо үгэнүүдэйнь саанаһаа, эрдэм ухаан болон техникые һалбаран бадаргаха тухай хооһон бодомжонуудайнь саанаһаа, ерээдүйн һүйдхэл доройтолго тухай һэргылэмжэнүүдэйнь саанаһаа политическэ болон үзэл сурталай талаар хуурмаг мэхэшэн харагдана. Сахаров хүдэлмэришэн анги болон социализмда эсэргүү мэдүүлгэнүүдые хэнэ, тэрэ хадаа империализмда һайн дураараа зэбсэгын боложо, тэрэниие магтан һайхашаана. Сахаров арһа яһанай илгаа гаргалгые номноно, тэрэ капитализмда дуратай байһанаа харуулна... Сахаровай хуурмаг муухай мэдүүлгэнүүд капитализмые хамгаалха, тэрэнэйнгээ хажуугаар социализмые хардаха гэһэн һэдэлгэ мүн».

«Сахаровай мэдүүлгэнүүд ямар зорилготойб? — гээд Франциин коммунистнуудай «Юманите» газетэ асууна. — «Кремлиин баадхаһан» гуримаар амгалан тайбанаар зэргэ оршон байха тухай үгэеэ ойлголсолгоһоонь баруунай оронуудые һэргылхэ хүсэлэнтэйб гээд Сахаров хэлэнэ. «Демократиин» ашаа туһын тулада СССР-эй болон бусад социалис оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ империализмын оролсохые эрихэ гэнэ. Гэхэтэй хамта, мүнөө үедэ эб найрамдал тогтонижоруулхын тулада ямар гол дүримүүдые баримталха ёһотойб гэжэ тодорхойлхо хэрэгтэй болоод байна ха юм. Мүн түгшүүрилтэ байдал һуларуулгада шиидхэхы удха шанартай шэнэ амжалтанууд харагдаад байна. Харин эгээл энэ үедэ, — гэжэ газетэ бэшэнэ, — Сахаров, Солженицын болон тэдэнэй эжэл баруунай агентнүүдэй хэлэдэгэй ёһоор, түбхын түрүүндэ социалис гүрэнүүдэй дотоодын байдал тухай асуудалые хаража үзэхэ хэрэгтэй гэнэ.

Энэ мэтын эрмэлзэлгэнүүдэй айхабтар хоротой байһаниинь арсашагүй».

«Сахаров, Солженицын гү, али бусад «ондоо бодолтон» өөртөө дэмжэлгэ бэдэрхэ шалтаг барин, хархис хүсэнүүдтэ хандана, — гээд, «Юманите» тэмдэглэнэ. — Харин тэдэнэй табиһан зорилгонуудынь имагтал уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгада һаад ушаруулхын тулада хэрэглэгдэнэ».

«Сахаровай үзэл бодолынь социализмда болон Советскэ Союзда эгээл харша хархис этэгээдүүдэй шашалдаануудтай адли байна», Советдэ харша хүсэнүүдтэ тэрэ хадаа миил «шатарай хүбүүн» болоно гээд США-гай Компартиин орган «Дейли уорлд» газетэ бэшэнэ. Сахаров мэтын хүнүүд СССР-тэй харилсаандахи түгшүүрилые бү һуларуулагты гэжэ уряалхадаа, бодото дээрэ Советскэ Союзые амяарлан гансаардуулха, тиигээд тэрэниие капиталис баруун зүгһөө «сүлөөлхые» уряална гээшэ. «Түрүү хүгжэлтэ, эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалда хоро хүргэһэн политическэ ябуулгануудые буруушаахын оронда Советдэ харша этэгээдүүд урбагшадай хэрзэгы, анархис үзэл бодолые дэмжэн һайшаана».

«Мүнөө үедэ социалис гүрэнүүдэй, түбхын түрүүндэ СССР-эй тэсэмгэй ехэ хүдэлмэри олон жэлэй туршада ябуулһанай ашаар ядерна зэбсэгжэлгын талаар мүрысэхэ ябадалые болюулха арга боломжо харагдаад байна, — гэжэ Канадын Компартиин орган «Канадиан трибюн» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ.— Буу зэбсэг хизаарлаха тухай хэлсээнүүд, һаяхан Хельсинкидэ болоһон зүблөөн, Европодохи хилэнүүдые гуримшуулга, баруунай болон зүүнэй оронуудай хоорондын харилсаае үргэдхэлгэ, Вьетнамда империалистнуудые бута сохилго — эгээл энэл даа бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байгаа гадаадын социалис политика.

Андрей Сахаровай хэлэдэг үгэнүүдынь эдэ бүхы шэглэлнүүдтэ тад эсэргүү. Тэрэ түүхын ябасые һөөргэнь эрьюулжэ, «хүйтэн дайнай» аюумшагта үдэрнүүдтэ бусаха дуратай хүнүүдтэй хамжана. Тэрэ үедэ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ дайн сэрэгэй тала баримталагшад ээрхэн зонхилжо, харин түрүү болон эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдтэ харюу болгон, Советүүдтэ, коммунизмда эсэргүү ябуулга үүдхэгдэжэ байгаа бэлэй.

Мүнөө империализм сухарижа байна. Тиимэһээ элдэб булгархай ябуулга эрхилхэ баатай болоно. Гэбэшье тэрэ үшөө хүсэтэй, олон союзнигуудтай зандаа. Тэдэнэр «хүйтэн дайе» болюулха ябадалтай эбсэжэ шадахагүй. Совет эрдэмтын имэ муухай ябуулгануудта алба хэжэ байһандань гэмшэмээр. Һүүлэй хэдэн арбан жэлэй туршада бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүд айхабтар ехэ хохидол үзөө. Тиимэһээнь эдэ мэтын үгэнүүдые, хардалга гүрдэлгэнүүдые харюугүйгөөр орхижо болохогүй».

«Советскэ Союзда харша шэнэ хорото хашхараануудай бодото удха» гэһэн «Фольксштимме» гэжэ газетэдэ толилогдоһон статья соогоо Австриин Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Г. Кальт иигэжэ бэшэнэ: «Һүүлэй үдэрнүүдтэ буржуазна хэблэл социалис оронуудта эсэргүү, илангаяа Советскэ Союзда эсэргүү галзуу хашхараа дахин үүсхэбэ. Тэрээнтэй хамта физик Сахаров гадаадын журналистнуудые өөрынгөө Москвадахи байрада урижа асараад, капиталис оронууд түгшүүрилтэ байдал һуларуулха политикые зүбшөөрхэ ёһогүй гэжэ тэдээндэ хэлэбэ. Советскэ правительствын эб найрамдалта политикые эдэбхитэйгээр дэмжэһэнэйнь түлөө ородой үнэн алдартын шажание бури һаяхан шүүмжэлжэ байһан Солженицын «туһаламжа» эрин, Москвадахи гадаадын корреспондентнүүдтэ хандаба.

Эдэ бүгэдэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союзай 250 миллион эрхэтэдэй дунда социализмые зүбшөөхэгүй үсөөхэн тэды хүнүүд бии байна. Тэдэнэй зариманиинь, жэшээнь, Сахаров, социализмые айхабтар ехээр үзэн ядада[г] ... түгшүүрилтэ ба[йдал] ... руулха хэрэгтэ з...

Советскэ Союз... кампани яахадаа ... нөө үедэ дэлгэ[рээ] ... байнаб? Тэрэниие ... социалис оронуу[дай] ... дын хүгжэлтэдэ ... шүүрил һуларуул[га] ... туйлаһан амжалта[нууд] ... шье нүлөөлжэ ... бди гэжэ мэдэнэ ...

Энээндэ ямар ... ха ёһотойб гэхэдэ ... циалис демократи... тэ үргэлжэлжэ б... 250 миллион зо[н] ... арадай диилэнхи ... демократиин ... эдэбхитэйгээр хаб... Бүхы демократич... нүүд болон сүлөө... хүн бүхэндэ бод... шанартай, капит... дал адли ёһо б... шанартай бэшэ ... имэ ушарһаа СС... мическа болон со... лаар айхабтар ех... туйлаа. Олон мя... нүүдэй ушар ёһо ... энэ хэрэгтэ хаба... һаань, амжалта т... гүй бэлэй. Түгшү... далай һуларал с... айхабтар булюу б... питализмын с... олон миллион ... хүнүүдтэ улам эл... жа байна.

Социализмын ... нуудай ехээр дэл... һан ушарһаань тэ...

МҮНӨӨДЭР—ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

ТҮРҮҮ БРИГАДА

...ргаадахи бригада фабри... соогоо эрхим гэжэ тоолог... Энэ бригадын гэшүүд ...эмэнэй зүйлнүүдэй цехтэ ...лдэг юм. Цехэй начальник ...ександра Григорьевна Му...ова залуушуулай бригада ...ай иигэжэ хөөрэнэ: «Сог... түхюутэйгээр хүдэлдэг ... Иигэжэ хүдэлхэдэнь, ...ыншье бүтэсэтэй байдаг ...».

...ээрээшье энэ бригадын ...лдэг газарһаа хүхюун ...да соностон дуулдана. Бри...ын гэшүүд-басагадые хара..., жаахашье эсэһэн янзагүй, ...гэй түргэнөөр хүдэлхэ ... Ажалдаа дуратай зон эндэ ...адаг гэжэ гансата ойлго...

Бригадын гэшүүд бултадаа ... һайнаар хүдэлдэг гээд ...глэхэдэ, алдуу болохогүй ... Энээн тухай бригадир Га... Щербакова энеэбхилэн ...жэ хэлэнэ: «Бултадаа ... хүн шэнги хүдэлдэг юм. ...ньшье онсолон илга...ын аргагүй гээшэ ха».

Тус бригада жэлэй эхинһээ ...о һара бүриин даабари...дые ходо үлүүлжэ ябана. ...эдэ сентябриин даабари ...,5 процент дүүргэжэ, цех ...оо түрүүлбэ. Эршэтэй ...аар ажаллаһанайнгаа тү... энэ бригадын гэшүүд фаб...ын дирекциин зүтһөө мүн... шанда хүртэһэн байна.

— Эндэ хүдэлхэдэ гайтай... лэ юм. Һаалта болохо ...н гараад лэ байха. Мү...эр электрын элшэ хүсэн ... дахин таһалдаа, — гэжэ ...й начальник А. Г. Музы... хэлэнэ.

...а-яа машинань эбдэржэ, ...охо баатай болодог. Тии... ажал хүдэлмэреэ ёһо... эмхидхэхэ, түхеэрэлгэ...ээ зүбөөр ашатлаха хэрэг гарадаг. Энээние һайса ойлгоһон басагад урмаа хухаржа байдаггүй, бэрхэшээлнүүдые дары үсадхаха гэжэ оролдодог. Тэдэнэр жэлэй түсэбтэ даабари болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэжэ найдамтайгаар хэлэнэ.

Басагад ехэ эбтэй эетэйгээр ажаллажа, бэе бэедээ туһалалсадаг юм. Тэдэ бултадаа суг хамтын байрада байдаг. Заримайинь ГПТУ дүүргэһэн, олонхинь арбадахи классай һүүлээр хүдэлнэ.

Тэдэнэй дунда нэгэ хүбүүн бии. Басагад тэрэниие шогложо, наадална хэбэртэй. Арбан долоотой Митя Перевалов: «Институтда конкурсоор ороогүйб. Эндэ хүдэлжэ эхилһээр һара болохоо байнаб. Хүхюу зугаатай коллектив даа», — гээд хөөрэнэ. Басагадшье сэдьхэлээ ханангүй.

Бүхы цехэй үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлгэдэ энэ бригадын оруулһан хубита яһала ехэ. Хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргаха цех даабаряа баһал үлүүлээ. Үнгэрһэн юһэн һара соо 1146 тонно продукци гаргаха даабаритай һаа, тэрэнээ 1173,9 тоннодо хүргэбэ. Энэнь үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө холо үлүү ехэ болоно. Мүнөө жэл продукци гаргаха даабариншье ехэ болоо. Тус цехэй хүдэлмэрилэгшэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, һайн дүнгүүдтэй ябана.

— Хилээмэнэй зүйлнүүдэй цехэй коллектив ажалайнгаа эршэ һуладхаагүй һаа, жэлэй дүүрэтэр 40—50 тонно продукци түсэбһөө гадуур гаргаха арга боломжотой, — гээд Ивалгын кондитерскэ фабрикын экономистнууд хөөрэнэ.

М. ОЧИРОВ.

Улаан-Үдын аймаг.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

АЖАЛАА ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР ЭМХИДХЭХЭ

Партиин XXIV съезд юһэдэхи табан жэлэй туршада совет хүнүүдэй ажабайдалые саашадань һайжаруулха талаар олон шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна. Тэдэниие тоолохо болоо һаа, хүнгэн промышленностиие хүгжөөхэ, предприятинуудта арад зоной үргэн хэрэглэлдэ хабаатай зүйлнүүдые гаргалгые һайнаар эмхидхэхэ, ажаһуудалай али бүхы хэрэглэмжэ хангалгые шанартай болгохо, худалдаа наймаанай материально-техническэ үндэһэ һууриие үргэдхэхэ ба хүдэлмэриинь һайжаруулха, ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудые олон болгохо гэхэ мэтэ олон ааб даа.

Мүнөө юһэдэхи табан жэлэй хоёр жэл үнгэрөөд, гурбадахи жэлынь түгэсэхэ дүтэлжэ байна. Тиимэһээ ажалшадай ажаһуудалые саашадань һайжаруулха талаар манай Буряадай республикадахи ажал ябуулгын зарим тэды дүнгүүдые согсолон харамаар болоо гэжэ һанагдана.

Энэ хүдэлмэриин шухала хуби — худалдаа наймаанай материально-техническэ бааза һайжаруулгые абаад харахада, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи түрүүшын жэлнүүдтэ республика дотор яһала ехэ ажал хэгдэһэн байна. Тус хэрэгтэ 11,6 миллион түхэриг гаргашалагдаа, хамта дээрээ 7.311 дүрбэлжэн метр талмайтай 52 шэнэ магазин хүдэлдэг болоо, 1.806 хүнэй һуужа эдеэлхэ 26 столово нээгдээ. Мүнөө республика доторнай худалдаа наймаанай 2.661 эмхи зургаан хүдэлнэ. Юһэдэхи табан жэлдэ тэдэнэй 1.500-ниинь шэнээр нэмээ юм. Харин ниитын эдеэ хоолой 871 предприятиин 238-ниинь һүүлэй хоёр жэлдэ ашаглалгада үгтэһэн байна.

Эдэ баримтануудые хараад үзэхэдэ, хүн зоной байдал һуудал һайжаруулха талаар партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгээр республика доторнай хүдэлмэри яһала ябуулагдана. Илангаяа багахан палатка, буфедүүд үсөөрүүлэгдэжэ, эрхим түхеэрэлгэтэй магазинууд олошоруулагдаа. Ниитын эдеэ хоолоор абаад харахада, магазин бүхэнэй талмай 1970 онойхиһоо 3 дүрбэлжэн метрээр, тиихэдэ столово бүхэн 4 һууряар нэмэһэн, үргэдхэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ жэл ерэхэ бүри үргэдэнэ. Тэдэнэй худалдан абаха арга боломжо ехэ болоно, ниитын газарта эдеэлжэ, сүлөө сагаа алмаха, буйлуулхада бэлэн болгогдоһон эдеэ хоол гэртээ хэрэглэхэ дуратан олошорно гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Худалдаа наймаанай хүдэлмэриин улам хүгжөөгдэжэ байбашье, магазинуудай тоо үсөөдэһэн зандаа. Жэшээнь, табан жэлэй гурбадахи энэ жэлдэ, 1970 онойхитой сасуулбал, эд бараа наймаалга 16 процентээр дээшэлээ. Тиихэдэ энэ үе соо магазинуудай тоо оройдоо 0,8 процентээр олон болоһон байна. Ниитын эдеэ хоол дээрэ абаад харахада, тэрэниие бэлдэлгэ, худалдалга мүнөө 1970 онойхиһоо 19,7 процентээр ехэ болоо, харин столовонуудайнь һуури 18,9 процентээр нэмэнхэй.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, республикын Худалдаа наймаанай министерствын, Буркоопсоюзай, Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, хүтэлбэрилэгшэд худалдаа наймаа үргэдхэхэ ба магазин болон столовонуудые олошоруулха асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхын түлөө шухала хэмжээнүүдые хүсэд абанагүй. Илангаяа хүн зоной эрилтые, худалдан абаха арга боломжые шэнжэлжэ байгаагүйдэ аргагүй.

Магазин болон столово, кафенүүдэй тоо яахадаа үсөөдэнэб гэһэн асуудал абаад харая. Гол шалтагаануудайнь нэгэн — магазинууд, столовонууд хуушан, задалха дүтэлэгдэһэн гэрнүүд соо олон байһаар. Тиигээд һуурин тосхоной гү, али городэй али нэгэ хубида барилгын эхилхэдэ, тэдэ столово, магазинууд хаагдаха туйлдаа хүрэнэ. Шэнэ гэр, байрануудай уридшалан бэлдэгдээгүй байһан дээрэһээ тэдэ столово болон магазинууд удаан саг соо хаалтатай байна. Имэ ушарнууд Хяагта, Улаан-Үдэ хотонуудта, Прибайкалиин, Хориин, Хурамхаанай, Бэшүүрэй болон бусад аймагуудта һүүлэй хоёр жэл соо оло дахин үзэгдөө. Тиигэжэ дурсагдагша саг соо хаагдаһан 81 магазин, ниитын эдеэ хоолой 90 предприяти удаан саг соо хаалтатай байгаа.

Худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудые хүн зоной эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлгэдэг болгохын тула магазин болон столовонуудта оньһожоруулга нэбтэрүүлхэ, шэнэ техникэ тодхохо, ажал хүдэлмэридэнь түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ шухала. Гэхэтэй хамта, хүнүүдые хэрэгтэй юумэеэ өөһэдөөрнь абхуулдаг болгохо ба наймаалагшагүй магазинуудые олошоруулха, худалдагдаха зүйлнүүдые хүнэй абахаар хэмжэжэ баглаалха, хүн зондо зүбшэл үгэхэ ба тэдэниие һайнаар культурнаар хангаха хэрэг һайжаруулха гэхэ мэтэ шухала хүдэлмэри үшөөл муугаар эмхидхэгдэһэн зандаа. Жэшээнь, 1972 ондо Буряадай АССР-тэ хэгдэһэн худалдаа наймаанай 22 процентнь наймаалагшагүй магазинуудта хэгдэхэ ёһотой байһан аад, 18,3 процентдэ арайхан гэжэ хүргэгдэһэн байна. Түргэн гутадаг эдеэ хоол хадагалха холодильнигуудые магазинуудай дэргэдэ тодхохо хүдэлмэри 82 процент дүүргэгдээ, республикын ниитын эдеэ хоолой 633 предприятиин 132-ынь лэ хартаабха арилгадаг, 21-ниинь овощ сэбэрлэдэг, 56-ниинь амһарта угаадаг, 32-ынь хилээмэ хэршэдэг машинануудтай болонхой. Айхабтар ехэ ажал үшөөл гараар хэгдэһээр.

Имэ жэшээнүүдые үшөөшье олоор дурдажа болохо. Гэхэтэй хамта, энэ дурсагдагша ажаглалтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүдэлмэри һайжаруулгада зарим тэды амжалтанууд байбашье, хэхэ юумэн үшөөл ехэ. Тэдэниие бэелүүлэнтүй арад зоной ажабайдалай али бүхы эрилтэ хангаха хүдэлмэриие үе сагай эрилтэдэ хүргэхэнь бэрхэтэй.

Тус ажаглалтанууд Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээнүүд дээрэһээ үндэһэлэн хэгдэбэ.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ЭРХИМЛЭЖЭ ЯБАҺААР

...Улаан-Үдын 6-дахи хи...мэнэй комбинадай хүдэл...илэгшэд городойнгоо ...шадай эрилтые хүсэд ...аар хангаха гэжэ эр...энэ. Комбинадай олохон ...лмэришэд һайн шанар... продукци ехээр гаргажа, ...ан бүриингөө даабари ...лэн дүүргэнэ. Александ... Камневагай даадаг бри...ын хүдэлмэришэд эрхим ...үү ажалаараа шалгаржа ...ва. Эдэнэй бригадын кол...ивтэ «СССР-эй 50 жэ...ээрэмжэтэ бригада» гэ... нэрэ олгогдоһон юм ...нэр халаан соогоо ...00 килограмм хилээмэ бариха даабаряа 3.500—3.600 килограммда хүргэдэг.

Бригадынь гэшүүн Надежда Филонова габшагай ажалаараа бэшэнэй дундаһаа шалгарна. Тэрэ халаанайнгаа даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, ходоодоо эрхим шанартай продукци гаргана. Долоон жэлэй туршада тус бригадада хүдэлжэ, яһала дүршэлтэй болоһон юм. Һаяшаг коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хилээмэ баригша Н. С. Филонова.

А. БОРИСОВАЙ фото-зураг.

ХИЛЫН саанаһаа

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

СОФИ

Сальвадор Альендиин нэрэмжэтэ

ТАСС

Эб найрамдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын хэрэгэй түлөө ами наһаяа үгэжэ, баатарай үхэлөөр унаһан Сальвадор Альендиин нэрээр Софидахи «Младост» гэжэ байрын шэнэ кварталай түбэй үйлсэ нэрлэгдэбэ.

НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй хүндэтэ айлшан боложо Болгарида ерээд байһан Чилиин президентын һамган Ортенсия Альенде октябриин 19-дэ энэ үйлсэдэ мүнхэлэлгын самбар нээһэн байна.

* * *

Эквадорой Гуаякиль хотын гүрэнэй университедэй студентнэрэй городогто Чилиин арадай хэрэгэй түлөө эрэлхэг зоригто тэмсэлшэ Сальвадор Альендиин нэрэ олгогдобо. Сальвадор Альендиин, Эрнесто че Геварын бюстнүүдые городогой оршондо табиха гэжэ университедэй хүтэлбэри мүн лэ шиидхээ.

СТОКГОЛЬМ

Нобелевско шан олгогдобо

ТАСС

Швециин хэлэ, бэшэгэй академиин шиидхэбэреэр 1973 ондо литератураар Нобелевско шан Австралиин уран зохёолшо Патрик Уайдта олгогдоо.

П. Уайт олон романуудай, эдэнэй дунда «Счастливая долина», «Седоки в колеснице», мүн хэдэ хэдэн зүжэгүүдэй автор юм.

ВАШИНГТОН

Президент Р. Никсон США-гай конгрессто бэшэг эльгээбэ

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон уласхоорондын худалдаа наймаанай асуудалнуудаар конгрессто бэшэг эльгээбэ.

Гадаадын экономическа харилсаа холбооё аша үрэ ехэтэй болгохын тула США-гай правительство һүүлэй үедэ шухала алхамуудые хэһэ гээд бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Совет-американ харилсаа бэхижүүлхын тула шухала хэлсээндэ нёдондо жэл гар табигдаа һэн гээд Р. Никсон тэмдэглэнэ. Энэнь худалдаа наймаанай һалбаридахи харилсаа һайжаруулгада үндэһэ һуури табиһан байна. Энэ хэлсээн али алиндань ашатай туһатай худалдаа наймаа эрхилхэ, шахардуу байдал һуларуулха талаар туйлай ехэ арга боломжонуудые нээнэ гэжэ президент бэшэнэ.

Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудтай худалдаа наймаагаа үргэдхэхыень Р. Никсон конгрессые уряалба.

Дэлхэйн экономикодо горитой хубилалтанууд боложо, энэнь оронуудай хоорондохи политическэ харилсаанда ехээр нүлөөлнэ гээд бэшэг дотор тэмдэглэгдэнэ. «Худалдаа наймаанай һалбарида шиидхэгдээгүй олон асуудалнуудай бии байгаашье һаань, эдэниие зүб руунь шиидхэхэ шухала гэжэ манай хоёр орон тооложо», — гэжэ Р. Никсон мэдүүлээ.

БОНИ

Чилиин демократуудтай һанал нэгэтэйбди

ТАСС

Франкфурт-на Майне хотодохи уласхоорондын номой ярмагта хабаадаһан хэблэлнүүдэй ба фирмэнүүдэй түлөөлэгшэд, мүн уран зохёолшод, публицистнүүд мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа, Чилиин сэрэгэй хунтын хорото ябуулгануудһаа хохидоһон Арадай нэгэдэлэй правительствын тала баригшадтан, демократуудтай һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлбэ.

ЖЕНЕВЭ

Харюу үгэхэһөө хулжана

ТАСС

Сэрэгэй ябуулгануудые хэхэ ёһо гурим баримталхые уряалжа, Дүтын Зүүн зүгэй оронуудта комитедэй хандаһан хандалгада Израиль үшөөл харюусаагүй байһаар гэжэ Улаан Хэрээһэнэй уласхоорондын комитет мэдээсэбэ. 1949 ондо Женевэдэ хэгдэһэн хэлсээнүүдтэ нэмэлтэ болгон хабсаргагдаһан протокол хадаа амгалан хүн зониие хамгаална. Сири, Египет болон Ирак энэ хандалгада зүб тээшэнь харюу үгэһэн байна гэжэ тус комитет тэмдэглээ.

ПАРИЖ

ФРАНЦИИН СЕНАДТА

ТАСС

Франциин сенадай депутадууд һүниин тэн үни үнгэрһэн хойно республикын президентын эрхэ түлөөлэлгын болзорые 7 жэлһээ 5 жэл болотор хороохо тухай хуулиие 162 дуугаар һайшааба. 112 депутат энэ хуулиие буруушааһан байгаа.

Иигэжэ республикын Президент парламентын хоёр палатануудай — Национальна суглаанай болон Сенадай хамтын заседани зарлаха болзор тодорхойлхо болоно. Эдэ заседанинууд дээрэ дурадхагдаһан реформын хуби заяан эсэслэн шиидхэгдэхэ болоно. Энээнэй шиидхэгдэхын тулада хоёр палатануудай депутадуудай табанай гурбан хуби дууга үгэхэ ёһотой. Заншалай ёһоор, имэ хамтын заседани Версальда болохо ёһотой.

ОТТАВА

КНР ОШОҺОНОО БУСАБА

ТАСС

Канадын премьер-министр П. Трюдо КНР ошоһоноо нютагаа бусаба. Трюдогой Пекиндэ байха үедэ правительстванууд хоорондын Канадо-Хитадай худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдажа, культурна харилсан ажаллалга, спортивна делегацинуудаа бэе бээдээ эльгээлсэжэ байха тухай үгэсэ ойлголсоһон байна.

КАИР

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Египедэй зэбсэгтэ хүсэнүүд октябриин 18-да бүхэли үдэртөө бүхы фронт дээрэ дайсантай хүндэ хүшэр тулалдаануудые хээ гэжэ Египедэй сэрэгэй командованиин ээлжээтэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Египедэй хуурай газар дээрэ ябуулга хэдэг хүсэнүүд авиациин дэмжэлгэ доро дайшалхы зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, дайсанай сэрэгүүд болон техникые ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа.

ПВО-гой частьнууд Египедэй аэродромууд болон фронтын позицинуудта добтолхые һэдэһэн Израилиин самолёдуудтай тэмсэхэдээ, 20 самолёт, 3 вертолёт буудажа унагаагаа.

МЕН агентствын сэрэгэй корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, октябриин 18-да Египедэй сэрэгүүд израилиинхидай гурбан үдэр соо хэһэн хатуу шанга добтолгонуудые сухарюулжа, эдэбхи үүсхэлээ гартаа абаа. Синайда болоһон байлдаануудай бүхы үедэ хэгдэһэн эдэ шанга добтолгонууд гэжэ корреспондент бэшэнэ, дайсанда тон ехэ гээлтэ хохидол ушаруулжа сухарюулагдаһан дайсанай энэ добтолго Египедэй армида хүлеэгдээгүй ушар байгаагүй.

Израилиин хэдэн корабльнууд Порт-Саид городой амгалан объектнүүдые буудахые һэдээ. Нэгэ корабль уһанда шэнгээгдэб.

ДАМАСК. (ТАСС). Сириин-израилиин фронт дээрэ танкнууд болон артиллериин хоорондо хатуу шанга тулалдаанууд замханагүй. Сириин артиллери бүхы фронт дээрэ Израилиин сэрэгүүдэй сугларaад байһан газарнуудые буудаа.

Үсэгэлдэрэй байлдаануудай үедэ гэжэ Сириин сэрэгэй командованиин мэдээсэл соо заагдана, дайсан олон танк болон бронетранспортёрнуудаа алдаа. Артиллериин табан батарей, хоёр ракетнэ позици болон һомо хэрэгсэлнүүдэй складууд үгы хэгдээ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Палестинын партизанууд арабуудай эзэмдэгдэһэн газар дээрэ шэбээлһэн Израилиин сэрэгүүдэй позицинуудта нэгэнтэ бэшэ добтолоо. Газын сектортэ партизанууд Синайн фронтдо нэмэлтэ хүсэнүүдые эльгээдэг израилиинхидай түмэр зам тэһэлэн һандаргаа.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Израилиин сэрэгэйхид октябриин 18-най һүни Ливанда дахяад добтолжо, ороной урда районуудай амгалан тосхон, һууринуудые артиллереэр буудаа.

СПОРТ

ШАТАР. Шатараар СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Москвада боложо байна. 12 тур наадагдаа. 10-дахи турһаа хойшолуулагдаһан партидаа Савондо шүүгдэбшье, дэлхэйн экс-чемпион Борис Спасский 8,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана.

Һүүлшын нааданда Свешниковые шүүһэн Ленинградай гроссмейстер Корчной хоёрдохи һуури эзэлнэ — 8 очкотой.

Григорянтай наадахадаа, Полугаевский 48-дахи ясадалдаа илажа, нилээд урагшаа дабшаба. Полугаевский, мүн Тукмаковтой тэнсэһэн Карпов тус тустаа 7,5 очкотой болоод, удаадахи һууринуудые эзэлнэ.

Хүндэ хүшэр байдалтайгаар Таль Григорянтай партияа хойшолуулаа һэн. Тиин 68-дахи ябадалдаа дэлхэйн экс-чемпион Михаил Таль шүүгдээб гэжэ мэдэрбэ.

Кузьмин — Смыслов хоёрой уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрөө. 77-дохи ябадалдаа Кузьмин илаһан байна. Тиигэжэ 7 очкотой болоһон Кузьмин табадахи һуурида гараба. Дэлхэйн экс-чемпион Петросян хахад очкоор тэрээнһээ гээгдэнэ.

Октябриин 20-до арбан гурбадахи тур наадагдаа.

ХОККЕЙ. Шайбатай хоккейгээр ороной түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй октябриин 18-да болоһон нааданда ЦСКА-гай, «Спартагай» хоккеистнүүд уулзаба. Эндэ ЦСКА-гай бэрхэ хоккеистнүүд Харламов, Третьяк, Михайлов, Петров гэгшэд илангаяа һайнаар наадажа, 9:2 тоотойгоор шүүгээ. Нааданай түрүүшын хахадта «Спартагай» вратарь Криволапов муугаар наадаа.

Тиин һүүлшын табан нааданда «Спартак» оройдоол нэгэ очко абаа бшуу.

(ТАСС).

...АЙСАДТА ҺАЙМҺАРАН БИЛДАГУУШАЛГА

...гэһэн эрмэлзэл ха...коммунизмда харша шэ...зуу хашхараануудай ...алтагаан мүн», — гэ... Кальт онсолон тэмдэг...

...аровай хэлэһэн үгэ... тойруулан үүдхэгдэ... коммунизмда, Советскэ ...да харша кампани ха...нсал уласхоорондын ...рилые һуларуулха ... эсэргүү, социалис ...лалтые муудхааха хэ... шэглүүлэгдэһэн бэшэ, ... үргэн ажалшан арад ... тэдэнэй социально...ическэ эрхэнүүдэй тү... тэмсэлдэ эсэргүүгээо ...азин зүгһөө ашаглаг... «Томо буржуази бо...рэнэй правительство ... хуурмаг үгэнүүдтэ, ..., гүрдэлгэдэ үндэ... энэ кампани эмхид... өөрынгөө бэелүүл...гаа социальна хархис ...кын түлөө, бар хүсэ...болон ухаанай ажалтан...айхабтар ехэ зоболон ...улдаг ябуулгануудайн... түлөө харюусалгаһаа ...ые эрмэлзэнэ. Тэдэ...радай хүсэнүүдые бу..., Франциин Коммупартиие һуларуулхабди ...айдана. Тиигэжэ тэ... тэмсэлыень буурул...айгуулагдаһан союзые ...үргэхэ гэжэ оролдо...

...най орон доторхи ком...да эсэргүү, Советскэ ... эсэргүү кампани хадаа экономическа байдалай муудажа байһан баримтаһаа арад зоной анхаралые хадууруулха, арад зондо эсэргүү, нацида эсэргүү хунтын политикые далдалха гэһэн зорилготой», — гээд Грециин Компартиин ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзда харша удхатай Сахаровай мэдүүлгэнүүдые ашаглан, коммунизмда эсэргүү шэнэ хашхараа үүдхэлгэ хадаа капиталис оронуудтахи ангиин тэмсэлэй хурсадажа байһан үедэ хэгдэжэ байна гээд Баруун Германиин коммунистнууд тоолоно. Энэ хашхараа үүдхэгшэд ФРГ болон социалис гүрэнүүдэй хоорондо баталагдаһан договорнуудые бэелүүлхэ ябуулгада һаад ушаруулха һэдэлгэ гаргадаг хүсэнүүд, түүхын ябадалые «хүйтэн дайнай» үе тээшэ дахин шэглүүлхэ һанаатай хүсэнүүд гэжэ тэдэниие танижа ядахаар бэшэ гээд тэдэнэр тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзда харша Сахаровай ябуулгануудые буруушаажа, «демократиие хамгаалагша» гэһэн тэрэнэй хуурмаг багые хуулажа хаяха зуураа, Италиин Компартиин орган «Унита» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Гүрэн болон общественэ хүтэлбэрилгэдэ эрхэтэн-ажалшанай хабаадалсаха талаар социализм айхабтар ехэ амжалта туйлаа, энээн тухай капиталис оронуудта бодомжолхыншье аргагүй. Эндэ профсоюзһаа бэшэ хэншье ажалай эмхидхэлые зүбшэн хэлсэхыень гү, али предприятиин экономическа түсэбые яажа дүүргэхэ тухай хөөрэлдөөндэ хабаадалсахыень нэгэшье хүдэлмэришэниие урихагүй. Мүн демократическа захиргаанай органуудһаа бэшэ хэншье ниитын байдалай эмхидхэлые, һургуули хүтэлбэрилхэ хэрэгые зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудта хабаадахыень эрхэтэниие урихагүй. Эгээл имэһээ социализм гээшэ юун бэ, эрхэ сүлөөгэй түлөө, империализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа дэлхэйн бүхы арадуудта, манай ороной хүдэлмэришэнэй болон демократическа хүдэлөөндэ юун гээшэб гэжэ бидэнэр мартадаггүйбди».

Сахаров хадаа «өөрынгөө общественэ буржуазна нюдөөр харана» гэжэ тэрэнэй ябуулгануудые сэгнэхэ зуураа, Швециин зүүнэй партиин түрүүлэгшэ К. Херманссон бэшэнэ. «Баруунай оронуудые демократиин жэшээ гэжэ Сахаровай хаража байһыень ой һанаанда багташагүй ябадал мүн, — гэжэ Бельгиин Компартиин түрүүлэгшын орлогшо Ж. Терф мэдүүлбэ. Баруун тээ ямар демократи бииб гэжэ мэдэхын тулада Бельгиэл харыт: тэндэ оройдоол 200 хүн бүхы хэрэг шиидхэдэг».

Мүн лэ имэ һанамжа Великобританиин Коммунис партиин хэблэл болон номнолой таһагай хүдэлмэрилэгшэ А. Чейтерэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэнь «Морнинг стар» газетэдэ толилогдоо. «Демократи хамгаалһан хэбэртэйгээр баруунай газетэнүүд болон дарлагша ангинууд хэлэхэдээ, тэдэнэр хуурмагаар билдагуушална», — гэжэ тэрэ зааба.

Палач Каэтану гэгшые, фашист Франко болон арһа яһанай илгаа гаргагшад Форстер Смит хоёрые дэмжэгшэд, Хойто Ирландидахи хэһээлтэнүүдые үргэлжэлүүлэгшэд демократическа эрхэнүүдые хамгаалха тухай оройдооше оролдоногүй.

Промышленностьдахи харилсаанууд тухай хуули болон ажалшадай эрхые хаһаха бусад аргануудые һайшааһан хүнүүд, мүн олониитын буруушаажа байгаашье һаань, Англиие Европын ниитэ дэлгүүртэ орохые баадхагшад бодото демократи тухай оройдооше һонирхоногүй. Тэдэнэр гансал өөрынгөө ашаг олзые дээшэлүүлхэ зорилготой».

«Демократиие хамгаалагша» Сахаров Чилиин арадай эрхэ сүлөө дарагшадта хандажа, тэдэниие «һэргэлгэ, нэгэдэлгын» үүсхэлшэд мүн гэжэ хэлэһэн байна. Энээндэнь аха дүү партинууд, бүхы түрүү олониитэ зон гүн ехээр зэбүүрхээ.

Энэ удаа олон үгэтэ «эрхэ сүлөө хамгаалагша» адресаа одоол оложо хандаба ха гэжэ һанахаар байгаа,— гээд «Сахаров болон эрхэ сүлөөе дарагшад» гэһэн статья соогоо «Юманите» газетэ бэшэнэ. Сахаровай энэ хандалгын ямар ушарһаа хэгдэһыень мэдэхэдээ гайхамаар! Хунтада хандан, тэрэ иигэжэ бэшэнэ: «Энэ агууехэ хүнэй (Нерудын) гээгдэбэл, энэнь танай правительствын соносхоһон һэргэлтэ нэгэдэлгын үе шатада удаан саг соо һүүдэр татаха байна».

«Чилидэ демократуудые буудан алажа, түрүү хүнүүдые мүрдэжэ, хара муухай списогүүдые табижа, худал хуурмагаар мүргэхэ дуулгахые хүнүүдһээ эрижэ, генералнуудай муухай гэмтэ ябуулгаяа, шуһата хэрэгээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ байхадань, Чилиин арад зоной дуунай дарагдаад байха үедэ Сахаров гэнтэ үзэгдэжэ, алуурщадые «һэргэлтэ, нэгэдэлгын» үүсхэлшэд гэжэ магтанал». «Тиимэ болохолоороо Сахаров эгээл хархис муухай этэгээдүүдтэй, фашизмые тунхаглагшадтай хамжана. Тэрэ Чилидэ хэгдэһэн фашис урбалтада элитэ баярлажа байгшадтай нэгэдэнэ. Тиин Сахаровай нэрые тойруулан, Советскэ Союзда харша ябуулгые эрхилэгшэд эгээл имэ демократуудые, имэ «туг баригшые» олоо бшуу».

Италиин коммунистнууд мүн лэ имэ тобшолол хэнэ. Сахаровай хунтада хандаһан тухай мэдээсэхэ зуураа, «Унита» газетэ иигэжэ тэмдэглэнэ: «Өөрынгөө ажаһуудаг орондо элдэб условинуудые баадхан абхуулхыень Сахаровай США-да хандаһан ябадалыень һаяшаг би дэ шангаар шүүмжэлээ һэмди. Эгээл энэ үедэ Чилидэ урбалта болоо. Теэд тэрэниие буруушааха нэгэшье үгэ Сахаров олоогүй. Тэрээнһээ байтагай Сахаров Нерудые хамгаалһан хэбэртэйгээр хэлэхэдээ, поэдэй хосоролго «Чилиин правительствын тунхаглаһан һэргэлтын үе шатада һүүдэр унагааха байгаа» гэхын тулада тииһэн байна. Энээнһээ ехээр доройтохын аргагүй. Тиин эрхэ сүлөөгэй хуби заяан тухай һанаагаа зободог интеллигентэб гэжэ өөрыгөө тоолодог хүнэй фашис гүримые магтадаг болотороо доройтоһыень харахада, үнэхөөрөөл һанаата боломоор».

Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон үйлэ хэрэгүүдтэй. Израилиин добтолгодо ортоһон араб гүрэнүүдтэ СССР-эй туһаламжа үзүүлгэтэй дашарамдуулан, Сахаров Москвадахи гадаадын корреспондентнүүдээр дамжуулан, империалис гүрэнүүдтэ хандажа, «Советскэ Союз тушаа харюугай хэмжээ абахыень» уряалба. Энээн тушаа «Унита» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Сахаров хододоо империализмын талада байна. Үсэгэлдэр тэрэ Чилидэ буһалгаа үүдхэгшэдэй талада байгаа, харин мүнөө Израильда адли бусадай газар уһые булимтаран абагшадай тала баримтална. Мүнөө бүришье эшэгүүригүйгөөр аашалба. Өөрынгөө һуудаг ороной политикые баадхан хубилгуулхын тулада «хэмжээ абахыень» тэрэ нюуса далдагүйгөөр гадаадын гүрэнүүдые уряалба бшуу. Сахаровай ичмэ һанамжань тэрэниие нилээд бодомжотой хүн гэжэ үнэн зүрхэнһөө тоолодог капиталис оронуудтахи хүнүүдтэ нюдынь нээжэ үгэхэ ёһотой». Гансал имэ ушарнуудһаа хүнүүдэй бодото бэеэрээ хэн юун байһыень лэ мэдэдэг гээшэбди гэжэ «Унита» статьягайнгаа түгэсхэлдэ бэшэнэ.

Аха дүү партинуудай хэблэл уншагшадай олон тоото бэшэгүүдые толилон, Сахаровай ябуулгануудые буруушаана. «Сахаровай ябадал хадаа өөрынгөө арад зонһоо, Эхэ оронһоо таһаржа, дүлии балай болошоод, империализмда бэеэ һамбаашалуулжа байһан хүнэй трагеди мүн, — гэжэ «Фолькс-штимме» газетын уншагшадай нэгэн бэшэнэ. — Сахаровай баруун гүрэнүүдтэхи нүхэд социалис гүрэнүүдтэ «демократи» бэелүүлхые тон ехээр оролдоно. Гэбэшье монополис капиталһаа мултархые эрмэлзэн байгаа хүнүүдые Чилидэ, Индохитай болон бусад оронуудта ажалгые зүйтэй зүб гэжэ тоолодог байна. Сахаров энээниие обёорногүй аал? Хэрбээ эрдэм мэдэсээ сэсэн мэргэн ухаантай холбоогүй һаа, һайн үрэ ехэнхидээ гарадаггүй гэжэ дүй дүршэл харуулна. Сахаров тад буруу байһанаа харуулаа».

Сахаров мэтын урбагшадые эдэбхитэйгээр ашаглан, империалис хархис этэгээдүүдэй Советскэ Союзда эсэргүү хэжэ байгаа галзуу аашанууд хадаа уласхоорондын оршондо эб найрамдалай болон социализмын хүсэнүүдтэ түригдэн, империализмын, хархис этэгээдүүдэй сухарижа байһан үедэ ангиин тэмсэлэй хурсадажа байһые гэршэлнэ гэжэ аха дүү партинууд зүб тоолоно. «Ангиин тэмсэл үргэлжэлһөөр, — гээд, Австриин Компарти мэдүүлнэ. — Түгшүүриdтэ байдалай һуларалга социализмда эсэргүү үзэл сурталай тэмсэлые, илангаяа Советскэ Союзда эсэргүү тэмсэлые улам шангадхахыень империалистнуудые баадхана. Энээниие зүб ойлгожо, хардалга гүрдэлгын шэнэ кампанида эршэтэй хатуу харюу үгэхэ гээшэ түгшүүрилтэ байдалые саашадань һуларуулха тэмсэлэй шухала зорилго мүн».

(ТАСС).

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ҮБШЭНИИЕ САРАГШАД

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 4-дэхи поликлиникын физиотерапевтическэ отделенидэ бэеэ эмшэлүүлхэеэ хүнүүд ерэдэг. Хүн зоной үбшэ һэргылэн саража, бэсын элүүр энхые һэргээхэ бүхы арга боломжо, эрхэ байдал эндэ байгуулагданхай. Уужам һаруул кабинедүүд, мүнөө үеын түхеэрэлгэ, оньһон аппарат бии.

Врач Лидия Очировна Аюшеева үбшэнтэн бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, тэдэнэрэй гомдолые анхаралтайгаар шагнажа абадаг. Хэнэй ямар үбшэнөөр үбдэһыень тодорхойлоод, һүүлээрнь эмшэлхэ арга, эм бэшэжэ үгэдэг.

Дүй дүршэлтэй медсестрануудай нэгэн, коммунис ажалай ударник Любовь Васильевна Полякова эндэ хүдэлнэ. Элүүр энхые хамгаалгын органуудта оролдосотойгоор хүдэлһэнэйнгөө түлөө тэрэ Ленинскэ ойн баярай медаляар, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай юм.

Мүн лэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн элүүрые хамгаалгын газарта үнинэй хүдэлжэ эхилһэн Анна Федотовна Фалилеева сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө болон үбшэнтэнэй дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ эмшэлгын эмхи зургаануудта 25 жэлэй туршада хүдэлөө. Тиихэдэ физиотерепевтическэ отделенидэ 11-дэхи жэлээ хүдэлнэ. Ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг байһанайнгаа түлөө А. Ф. Фалилеева Ленинскэ ойн баярай медаляар шагнагдаһан, оло дахин магтаалда хүртэһэн байха. Үнинэй медсестра хоолойн болон хамарай үбшэ эмшэлдэг кабинедтэ мүнөө хүдэлнэ. Анна Федотовна хүнүүдтэ энэрхы дулааханаар хандажа, һанааень тэгшэлжэ, урмашуулжа ябадаг уян сэдьхэлтэй эхэнэр юм. Тиимэһээл үбшэнтэн тэрэниие хүндэлдэг, үбшэнтэеэ тэмсэхэдэмнай туһалнат гэжэ үнэн сэдьхэлһээ һайниие хүргэдэг байха юм.

Медсестранууд Татьяна Гавриловна Губанова, Татьяна Дмитриевна Белихина, Любовь Николаевна Хабитуева, Евгения Андреевна Алексеева гэгшэд эмнэлгын энэ эмхи зургаанда олохон жэлэй туршада ажаллаха зуураа, үбшэнтэнэй дунда баһал хүндэтэй болонхой.

Физиотерапевтическэ отделенидэ үбшэнтэниие зайн галаар эмшэлхэһээ гадна, парафин, жэн. элүүржүүлгын физкультура гэхэ мэтэ эмшэлгын элдэб арга хэрэглэнэ.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Врач Л. О. Аюшеева үбшэнтэнтэй хөөрэлдэжэ байна. 2. Медсестра А. Ф. Фалилеева ажалдаа.

АВТОРАЙ фото.

СИБИРИИН ТАЙГЫН ШЭМЭГ

Хуша модон һалхи һэбшээндэ үлеэлгэхэдээ, борбоосгой зүүдхэлээ һэмбэлзүүлжэ, шэлбүүһэтэ мододой дундаһаа илтиран, найган надхан байдаг. Үнэхөөрөөшье. Сибириин тайгын шэмэг мэтэ гоё һайханаар харагдадаг. Тэрэниие Сибириин хуша-нарһан гээд нэрлэдэг. Зүгөөр юрын нарһанһаа юугээрээ илгаатайб? Нарһанайхида орходоо хушын шэлбүүһэн уташаг, зөөлэхэн, хара хүрин үнгэтэй байдаг. Нарһанай шэлбүүһэн нэгэ газарта хоёр-хоёроороо ургадаг, харин хушынхи таба-табаараа баглайжа гараһан байдаг. Тиихэдэ борбоосгойнь нилээд томо, хүндэ юм. Нарһанай үрэһэн жэжэхэн аад, һалхинда хүнгэхэнөөр хиидэхэ, һиимэгэр хальһатай, харин хушын үрэһэнэй хальһан зузаан хатуу байдаг (үрэһыень һамар гэжэ буруугаар нэрлэдэг гээшэбди). Энэмнай һамар бэшэ, үрэһэн гээшэ ааб даа. Гэбшье хушын һамар гэжэ зоной дунда нэршэшоо бшуу.

Хушын һамарта 79,5 процент тоһон байдаг. Энэнь ондоо ургамалай тоһондо орходоо шэмэ ехэтэй, хүнэй бэеын элүүртэ аша туһатай хоол болоно. Һамарай сэбэрлэгдэһэн тоһон (кедроль) оптикодо (микроскоп хэхэдэ) ородог. Тоһонһоо гадна, белок, крахмал, А, Б, С гэжэ витамин хушын һамарта элбэг. Хотын үбшэндэ нэрбэгдэхэдээ, һамарай досоохиие эдеэндээ хээд эдихэдэ туһатай байдаг. Хушын һамарай тоһо гарагаха үлэһэн шахадаһан (жмых) халва мэтэ кондитерскэ зүйл бэлдэхэдэ хэрэглэгдэдэг. Хуша модон эрхим шанартай эм домой зүйл үгэдэг (жэшээлхэдэ, хушын дабирхай болошо бальзам, скипидар, канифоль гэхэ мэтэ болоно). Тэрэниие мүшэр гэртээ табихада хүйр хорхой үгы болодог.

Хуша модоор мебель, модон боошхо хэхэдэ ехэ бүхэ. То... скын карандаш хэдэг фабрика хушаар карандашай модо б... лэдхэжэ, оронойнгоо карандаш хэдэг фабрикануудта эльгэ... нэ. Сибириин, Бийск, Томск, Новосибирск городуудта хушын һамарай тоһо бэлдэдэг завод хүдэлнэ.

Тиимэһээ Сибирьтэ хушын һамар ехээр сохигдожо бэлэ... хэгдэдэг гээшэ. Теэд һимар сохихо зэбсэг бүдүүлиг бай... зандаа. Хүнүүд даашагүй томо модон мунса баряад, мо... ной эшэ сохиходоо, тэрэниие гэмэлтээжэ муудхуулна. Энээнһээ гадна, олзодо хомхой рһон браконьернүүд борбоос... суглуулхын тулада энэ үнэтэ модые хайра гамгүйгөөр са... шажа унагаана. Иимэ хүнүүдтэй мүн лэ хайра гамгүй тэ... сэхэ, тэдэнэрые шангаар хэһээхэ шухала гэжэ һананаб.

Буряадтамнай энэ жэлдэ һимар элбэгээр ургаа. Тиим... һэ ой модоной ажахынууд һамар бэлэдхэхэ түсэб даабарии нилээд үлүүлэн дүүргэжэ байна. Тэдэнэр 13 тонно үрэһэ б... лэдхэхэ түсэбтэй һаа, 48 тонно бэлэдхэжэ, Байгал шадар... хушын питомник тарихаар хараалагдаһан Алтайн хиз... эльгээгээ.

М. АШИРОВА,
биолог.

Бэшүүр.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

66 АРЬЯАТАНИИЕ ХОРООГОО

Захааминай аймагай Хуртага нютагайхид нийтын мал һүрэгтэ арьятан шоно, шэлүүһэнэй добтолоо һаа, Гомбожап Ринчинович Цырендоржиевта дары түргэн дуулгадаг. Тэрэ 70 наһатай үбгэн юм.

Жэл бүри ангай, арһа, мяха тушааха хэлсээ (договор) бэлэдхэлэй эмхи зургаануудтай хээд, агнадаг юм. Жэшээнь, ангуурниин үнгэрһэн хаһын үедэ 175 хэрмэ, 7 шандага, 10 һолонго, 20 гаран шубуу, хүдэриин 2 ларза тушааһан байна. Энээнһээ гадна, 1973 оной туршада 7 шоно, тэрэ тоодо гурбан эмэ шоно хорооһон байха юм.

Үнинэй бэрхэ ангуушан 1969 онһоо хойшо энэ нютагай дэбисхэр дээрэ хамта 66 шоно хорoожо, колхозой хэдэн олон адуу мал абараа.

Үбгэн ангуушан мүнөө ангуурниин хаһын дүтэлхэдэ, бэеэ зэһэжэ, бэһэеэ шангадхаһаар үнихэнэй.

Д. АЮШЕЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҮНЭТЭЙ БЭЛЭГ—ҺУРАГШАДТА

НАРҺАТА. Нисэнгын совхоз нютагайнгаа дунда һургуулиин багшанарай болон һурагшадай коллективтэ «МТЗ» трактор бэлэг бариба. Шэнэ трактор һургуулиин хашаа соо оруулхадань, багшанар, һурагшадай баярта заха хизаар байгаагүй һэн.

— Амаралтынгаа үедэ түрэл совхоздоо тон ехэ туһаламжа үзүүлдэгэйтнай түлөө, үхибүүд, таанарта энэ бэлэг баринабди. Һайнаар һурагты, хүдөө ажахын машина шудалжа, мэргэжэлтэд болооройгты. Энэ трактораар ажал хэжэ һурагты, — гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд захин хэлэбэ.

Мүнөө Нисэнгын дунда һургуулида машина шудалха шэнэ предмедэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ эхилбэ.

А. БАБУШКИН.

Яруунын аймаг.

ТОБШОХОНООР...

Дымбрыл Ошорович Гыргешкинов машинын жолоо барижа эхилһээр 40 жэлэйнгээ баярые һаяхан тэмдэглэбэ. Тэрэ Саяан уулын Хоймор нютагай түрүүшын жолоошон болоно.

Дымбрыл Ошорович шэнгеэр ажаллагты гээд нютагайхидынь залуу жолоошодто захидаг юм. Энэшье зүб. Тэрэ машинын залуур бариһан сагһаа хойшо нэгэтэшье аюул оһол хэжэ үзөөгүй, хододоол магтаалтай ябаа. Машинадаа эзэн ёһоор хандажа, запчасть, бензин, тоһо жэл бүри алмадаг, нүхэдтэеэ баян дүй дүршэлөөрөө хубаалдажа ябадаг.

Д. О. Гыргешкинов мүнөө Хойморой сельподо ажаллаха зуураа, үдэрэйнгээ даабари 110—120 процент дүүргэнэ.

***

Александр Малханов олон мэргэжэл шудаланхай юм. Тэрэ хүдөө ажахын ямаршье машина жолоодожо, ямаршье орёо гагнуури хэжэ шадаха байна.

Таряа хуряалгын үедэ яб гэтэр һайнаар гагнажа, машинануудай һаадгүйгөөр хүдэлхэ хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа хүргөө. Тиимэһээ «Восточные Саяны» колхозой правлени, партком хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайнидэрэй болоходо, тэрээндэ баяр хүргэһэн байна.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряад ороной байгаали шэнжэлэгшэ, СССР-эй географическа бүлгэмэй бодото гэшүүн Эврих Эдуардович Пильман. П. БУРМАКИНАЙ фото.

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА!

Хүндэтэ нүхэд! Ерэхэ жэлэй газетэ, журналнуудта захил Буряад ороной нютаг бүхэндэ хэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Энээнтэй дашарамдуулан, манай газетын редакци ерэхэ жэлэйнгээ хүдэлмэриин түсэбэй гол асуудалнуудые хараалжа байна. Тиимэһээ олон мянган уншагшадайнгаа һанамжа, дурадхалнуудые мэдэжэ абаха хүсэлэнтэйбди.

Хүндэтэ уншагшад! Танай анхаралда хэдэн асуудал табигдана. Тэдэниие анхаралтайгаар уншаад, асуудал бүхэндэнь тобшохоноор харюусахыетнай гүйнабди. Харюутай анкетээ конвертдэ хээд, редакцида эльгээгыт.

1. «Буряад үнэниие» хэзээнһээ уншанабта? (Гэртээ захижа абана гүт, али библиотекэдэ уншадаг гүт? Али киоскһоо худалдажа абана гүт?). ____________

2. Танай захижа абадаг «Буряад үнэниие» хэды хүн уншанаб? (Гэр бүлынхидтнай, хүршэнэртнай, үшөө хэд?). ____________

3. Байгша ондо «Буряад үнэндэ» толилогдоһон ямар материалнуудые илангаа һонирхон уншааабта? ____________

4. Ямар асуудалаар, ямар удхатай материалнуудые «Буряад үнэн» газетэһээ уншаха хүсэлэнтэйбта? ____________

5. Газетэдэ толилогдодог материалнуудай темэ, удха, найруулга тухай ямар дурадхалнуудые оруулхабта? ____________

6. «Эрдэм, техникын эди шэди», «Хонхо», «Толи», «Саяанһаа Витим хүрэтэр», «Уншагшад дурадхана, шүүмжэлнэ, зүбшэнэ» гэхэ мэтын гаршагуудтай тусхай хуудаһанууд тухай ямар һанамжа, дурадхалнуудтай байнат? ____________

7. Энэ асуудалнуудай толилогдоһон газетые октябриин хэдыида абааба? (Харюу соогоо почтын индекс бэшэгты). ____________

8. Өөһэдынгөө мэргэжэл, һуралсал, наһан тухай тобшохоноор бэшээрэйт. Фамили, адресаашье бэшэхэдэтнай болохо. ____________

Харюунуудаа иимэ адресаар эльгээгты: 670000, гор. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, редакция газеты «Буряад үнэн».

СПОРТ

СЕЗОНОЙ ДҮН СОГСОЛХОДО...

VII зонын футболой талмай дээрэ шанга тэмсэлэй наадан дүүрэжэ байна. Удангүй энэ жэлэй футболой ута зам дүүрэжэ, зонымнай чемпион тодорхо. «Сэлэнгэһээ» гадна, Красноярскын «Автомобилист», Барнаулай «Динамо», Братскын «Сибиряк» гэхэ мэтэ түрүү һууринуудые эзэлжэ ябаһан команданууд эрхимлэхын тулада һүүлшынгээ хүсэ гаргажа, шангаар тэмсэхэ байна.

«А» классай мастернуудай шанга тэмсэлые үргэлжэлүүлһэн мэтэ республикын футболой коллективүүд зунай спортын сезон хаалгын нэгэ үдэрэй мүрысөө үнгэргэбэ. «А» классай футболистнуудай ерээдүйн халаан манда бии гү? Футболдо дуратайшуул энэ асуудалаар һонирхоно.

Республика доторнай футболой хүгжэлтэ һайн тээшээ дабшажа эхилээ. Арһан бүмбэгын эрхим мастернууд байһан Юрий Поздоровкин, Игорь Ершов, Георгий Гаврилов болон бусадай баян дүй дүршэлөө, бэлиг шадабарияа залуушуулда дамжуулан үгэһэн ушар энэ амжалтада ехэхэн нүлөөгөө үзүүлээ.

Хүүгэдэй спортын 2-дохи һургуулиин тренер Михаил Васильевич Поляков оролдосотой һайнаар хүдэлнэ. Тэрэ «А» классай командын наадагшад Юрий Самсонов, Николай Трифонов гэхэ мэтэ мастернуудые һургаһан байна. Поляковай һурагшад үнгэрэгшэ сезониие амжалтатайгаар дүүргээ. Тэдэнэр бүхы сезон соо шадамар бэрхээр, һонирхолтойгоор наадажа, эдир футболистнуудай дундаһаа республикын чемпионууд болохол ёһоорбо болоо. М. Поляковай хүмүүжүүлэгшэдэй хэн нэгэнэй «Сэлэнгэ» командын бүридэлдэ абтаха байһандань найдамаар.

***

Футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хэдэн һарын туршада үргэлжэлжэ, нэгэдэхи һуури эзэлэгшэд тодорбо. ЛВРЗ-тэй спортын клубай футболистнууд бэшэ нүхэдөө шүүжэ, түрүү һуурида гараа. Тренер Ю. К. Поздоровкин энэ командын эрхимлэжэ гараха хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэтэй. Юуб гэхэдэ, хэзээ нэгэтэ бэрхэ гэжэ тоологдодог байһан команда тэрэнэй ашаар мүнөө дахинаа амжалта туйлажа захалба. Һайнаар наададаг футболист Вячеслав Семенов энэ жэлэй сезондо шадамар бэрхээр наадажа нүхэдөө урмашуулаа гэжэ эндэ тэмдэглэмээр.

Транспортын «Локомотив» (тренерынь В. М. Лавов), авиазводой «Байкал» (тренерынь Г. Г. Гаврилов) командануудай футболистнууд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Эрхим һайнаар наададаг «Торпедо», «Стекольщик» гэхэ мэтэ клубууд түрүү һууринуудаа алдаа.

***

Республикын футболой командануудай хоорондо нэгэ үдэрэй мүрысөөн үнгэргэгдөө. Транспортын «Локомотив», авиазаводой «Байкал» команданууд түгэсхэлэй нааданда уулзаба. Хэрбээ авиазаводой футболистнууд түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаа һаа, илажа гараха гэжэ мэдээжэ вратарь байһан Иван Никонорович Кучерук мүрысөөнэй урдатаа хэлэһэн юм. Тэрэ зүб хэлэһэн байшоо. Сергей Кокорин, Шэтын СКА-да наадажа байһан, спортын мастер Вячеслав Вознюк гэгшэд һайнаар наадажа, нүгөөдүүлэйнгөө саха руу хоёр бүмбэгэ сохижо оруулхадаа, клубтаа илалта асарһан байна. Мэдээжэ спортсменүүд Сергей Аккуратов, Дмитрий Бабич, Николай Высоцкий гэгшэд энэ командада наадана. Тиимэһээ авиазаводой футболистнууд дүй дүршэлөөрөө, бэлиг шадабаряараа нүгөөдүүлээ илажа гараа гэжэ хэлэмээр.

Республикымнай футболой талмай дээрэ нааданай халуун хаһа дүүрэбэ. Тренернүүд энэ сезондо гаргагдаһан алдуу эндүүнүүдээ хараадаа абажа, «А» классай мастернуудай халаан болохо клубуудай футболистнуудые бүри һайнаар һорихо, ерэхэ зундаа һонирхолтой наада харуулха байһандань найдая.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

СПОРТ

АЛТАН ОЧКО

Чехословакиин спортдо дуратайшуул жэл бүри октябрь һарые тэсэ ядан хүлеэдэг. Энэ һарын гарахада, городуудта хүлгөөтэй шууятай болодог. «Дэлхэйн мэдээжэ спортсменүүдэй хабаадалсадаг холын зайда болохо урилдаан!» — иимэ гаршагууд бухы газетэ, журналнуудта аржылдан байдаг. Прага, Кошица болон бэшэшье городуудай магазинуудай витринэнүүд эдэ үгэнүүдээр шэмэглэгдэн гоёогдодог. Холын зайда урилдаанай һүлдэ тэмдэгтэй элдэб бэлэгүүд, дурасхаалай медальнууд магазинуудта худалдагдадаг.

Кошица хотодо үнгэргэгдэдэг энэ заншалта мүрысөөн жэл ерэхэ бүри улам мэдээжэ болоожо байнхай. Дэлхэйн суута спортсменүүдэй дундаһаа тэрээндэ хабаадалсаха дуратайшуул улам олошорно. Европын чемпион англичанин Лисмон, дэлхэйн рекордсмен австралиец Клейтон үнгэрэгшэ жэлдэ холын зайда урилдахадаа, эрхимлэжэ гараһан Фаррингтон болон бусад нэрэ солотой спортсменүүд энэ жэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаа.

Хариин оронуудһаа ерэһэн 126 айлшад, Чехословакиин 200-аад спортсменүүд урилдаха харгын зурлаа дээрэ жэрылдэн зогсобод. Эгээн түрүүлэн Фаррингтон урагшаа һуга харайн түрүүлбэ. Владимир Цыренов 15-дахи километртэ тэрэниие хүсэжэ ерэбэ. 30-дахи километр хүрэтэр нютагаймнай хүбүүн суута Фаррингтонтой тэн тэрээ ябаба. Урилдаанай эхилһэн сагһаа хойшо гүйдэлөө түргэдхэжэ, дэлхэйн суута гүйгөөшын шадал бараажа эсээхэ гэһэн зорилго Цыреновэй урда табигдаһан байгаа. Энээгээрээ Цыренов һайнаар һорилго хэһэн Владимир Моисеевэй хүсэеэ гамнаха, финишдэ түрүүлжэ гараха арга тэрээндэ олгохо ёһотой һэн. Владимир Цыренов энэ үүргэеэ эрхим һайнаар дүүргэжэ шадаа. Фаррингтон 33-дахи километртэ дүтэлжэ ябахадаа, ехээр эсэжэ унашаба. Тэрэ бодоод гүйхэдөөшье, тэнхээгүйдэжэ мүрысөөнһөө гараһан байна.

Моисеев түрүүлжэ ябагшадые хүнгэхэнөөр хүсэжэ, урдань ороод, бүгэдые һэсгүй хойноо хаяжа, финишэй зурлаада хүрэжэ ерээ. Харин Цыренов? Фаррингтонтой урилдажа хэдышье эсээ һаа, һүүлшынгээ хүсэ зангидан финишдэ хүрэбэ. Тэрэ дэлхэйн 326 эрхим гүйгөөшэдэй дундаһаа 14-дэхи һуури эзэлбэ. Иигэжэ Владимир Цыренов совет суглуулагдамал командын «жасада» үнэтэ очко бэшүүлжэ, нийтэ командаараа түрүү һуури эзэлхэ хэрэгтэнь ехэхэн хубитаяа оруулаа.

В. БАДМАЕВ.

ҮБЭЛЭЙ ХАҺА ЭХИЛБЭ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр хурдан хүлэгүүдэй наймадахи урилдаан боложо, энэ жэлэй зунай сезон хаагдаба. Шэнэ ипподромдо мори урилдаанай сезоной хаагдаашье һаа, эндэхи коллектив үбэлэй хаһада бэлдэжэ эхилбэ.

«Урожай» бүлгэмэй спортивна мори һоридог спортсменүүдэй һургуули октябриин 1-һээ һурагшадые абажа захалаа. 60 хүн энэ һургуулида һураха юм. Гол түлэб 14 наһанай болон тэрээнһээ аха наһанай үхибүүд эндэ абтахаар хараалагдана.

Мүнөө спортивна һорилго хэхэ арбан морин ипподромдо бии. Республикын ажахынуудһаа үшөө 60 дааган ноябриин тэн багаар асарагдахань. Эдэ морид урилдаанда табиха хүлэгүүд болгогдон һургагдаха юм. Иигэжэ жэл бүри энэ һургуулида шэнэ һурагшад, морид абтажа байха болоно.

Тэрээнһээ гадна, саг зуура хэрэглэгдэхээр үгтэжэ байха санатай «Урожай» бүлгэмэй баһа ипподром дээрэ энэ үбэлдөө нээгдэхэ. Мүн елүүр тогтоогдожо, саг зуураар хэрэглэгдэхэ коньки нууд үгтэжэ байха болоно.

Тиимэһээ хэдэ мянган городойхид үбэлдөөшье ипподром дээрэ таатай зохидоор амардаг болохо.

Б. ВИКТОРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Эдеэ хоолой промышленностиин үдэр» гэһэн нийтэ гаршаг доро материалнууд толилогдобо.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хүсэл эрмэлзэл — экономическа эрхэ нүхэсэл» — В. Орловой статья. «Инженер зохёон ажаллаха зэргэтэй» — М. Соломенныя статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эб найрамдалай ба социализмын дайсадта һаймһаран билдагуушалга» — ТАСС-ай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Уран зохёолшын дэбтэрһээ. Нютаг нютагай һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна

13.05 — Һүүлэй һонин. — **Үнгэтэ телевидени.** «Будильник» — һургуулиин үхибүүдтэ зорюулагдаһан программа. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — Мүнөөдэр — эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр. СССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министр В. П. Леинтэй хөөрэлдөөн. 15.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб. 16.00 — Һургуулиин һурагшадта зорюулагдаһан программа. А. Алексин. «Обратный адрес». Гурэнэй В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна хүүгэдэй театрай зүжэг. 17.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ киоск». 17.50 — «Уласхоорондын панорама». 18.20-һоо 18.30 хүрэтэр — техническэ забһарлал. 18.30. — «Уншагшадай бэшэгүүдээр» — хүгжэмтэ программа. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Вратарь» — уран һайханай фильм. 20.45 — Наби Фазри гэгшын поэзи. 21.00 — «Бэдэрэлгэ» — телеальманах.

Улаан-Үдэ харуулна.

21.30 — «Поет молодость Эллады» — фильм-концерт. 22.00 — «Некалендарный матч».

«Орбита» харуулна.

23. — Концерт. 23.45 — 23.55 — Забһарлалга 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

19.00 — «Твой современник» — уран һайханай фильмын 2-дохи серн. 20.45 — «Играют электромузыкальные инструменты» — концерт.

ПОНЕДЕЛЬНИК,
Октябриин 22.
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Улаан-Удэ харуулна:

19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Телепанорама. 19.20 — «Шинии һуралсалай номдо нэмэлтэнүүд» гэһэн дамжуулга. 20.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.20 — «Прогресс» гэһэн дамжуулгын программа. 20.55 — «Уран һайханай бүлгэм» гэһэн телевизионно суглуулбари. 21.35 — Республикын эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй холбооной 50 жэлэй ойдо зорюулһан дамжуулга. 21.55 — «Верю в тебя» — телевизионно зүжэг.